Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym
Palestyny i Bliskiego Wschodu
Komitet redakcyjny: Leon Lewite, Józef Thon, P. Wasserman

Rok VI Warszawa, maj — czerwiec 1937 Nr. 5 — 6

TREŚĆ NUMERU:

LEON LEWITE
Prezes Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej.

POLSKO-PALESTYŃSKA UMOWA CLEARINGOWA

Dnia 1 maja 1937 weszła w życie umowa rozrachunkowa między Polskim Instytutem Rozrachunkowym a Agencją Żydowską dla Palestyny, mająca na celu uregulowanie całokształtu stosunków w dziedzinie płatności towarowych i pozatowarowych. Umowa ta jest rezultatem długotrwałych — może zbyt długo się ciągnących — rokowań, które zostały podjęte w wyniku wprowadzenia przez rząd polski kontroli dewiz w kwietniu r. 1936.

Zgodnie z umową, poczynając od dnia 1 maja, równowartość w złotych należności ludności żydowskiej, zamieszkałej w Palestynie, przypadających jej z tytułu dokonanego do Polski eksportu towarów palestyńskich od importerów polskich, sum przeznaczonych na przekazanie do Palestyny na cele emigracyjne ludności żydowskiej i na cele inwestycyjne w Palestynie osób, zamierzających przenieść się po pewnym czasie do Palestyny, oraz sum deponowanych przez turystów-żydów, udających się do Palestyny i powracających do Polski, — nie będzie transferowana, lecz wpłacana do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego w Warszawie na specjalne konto Banku P.K.O. „Palestyna", które będzie prowadzone w złotych polskich.

Równocześnie zgodzono się, by równowartość w funtach palestyńskich należności polskich eksporterów, przypadających im z tytułu dokonanego do Palestyny dla żydowskich odbiorców eksportu towarów z polskiego obszaru celnego, sum przeznaczonych na przekazanie do Polski, oraz sum deponowanych przez turystów-żydów, udających się do Polski i powracających do Palestyny, — nie była transferowana, lecz wpłacana do Oddziału Banku P.K.O. w Tel-Awiwie na specjalne konto Polskiego Instytutu Rozrachunkowego „Polska", które będzie prowadzone w funtach palestyńskich.

Jak z powyższego wynika, umowa clearingowa została zawarta pod aspektami umożliwienia emigracji tzw. kapitalistów (którzy w myśl ustawy emigracyjnej winni wykazać się z posiadania sumy ŁP. 1.000) i związanego z nią zwiększenia eksportu z Polski oraz ochrony rynku dewizowego Polski.

Pomijając drobniejsze sumy przekazowe, nadwyżka eksportu nad importem oraz zapomogi przesyłane z Palestyny do Polski dla krewnych

mają być obrócone na cele potrzeby emigracji kapitalistycznej i przygotowania do niej.

W związku z tym wysuwa się problem cen towarów importowanych z Polski do Palestyny. Ponieważ Palestyna jest rynkiem wolnodewizowym, muszą ceny towarów importowanych odpowiadać konkurencyjnym cenom na rynkach światowych, gdyż ceny na rynku palestyńskim kształtują się na poziomie cen światowych, a w szczególności rynku angielskiego.

W związku z powyższym należy dbać o to, by pomoc państwowa, udzielana do tej pory eksportowi polskiemu do Palestyny na równi z eksportem do innych krajów, była utrzymana w całej rozciągłości. Uważam, że zachowanie tej pomocy dla towarów eksportowanych poza rozrachunkiem polsko-palestyńskim, za które zapłata następuje w dewizach, stoi w zasadniczej sprzeczności z tendencjami i aspektami, które zadecydowały o podpisaniu umowy clearingowej. Gdyby pomoc w clearingu nie była udzielana w równej wysokości, jak jest udzielana dla transakcyj eksportowych poza clearingiem, wówczas zachodzi obawa, że eksport będzie się odbywał do Palestyny pośrednio, poprzez rynki europejskie, względnie poprzez rynki ościennych krajów, z którymi Palestyna utrzymuje żywy kontakt handlowy.

Poza tym została w tzw. instrukcjach dla eksporterów, wydanych po podpisaniu umowy clearingowej ustanowiona lista towarów, wyłączonych z transakcyj clearingowych. Lista ta wynosi w chwili obecnej wartościowo trzecią część ogólnego eksportu z Polski do Palestyny, nie wliczając w to towarów, zawierających przeszło 20% surowca zagranicznego (które również zostały wyłączone z transakcyj clearingowych).

Również i to zarządzenie zmniejsza w poważnej mierze widoki rozbudowy eksportu i nadzieje związane z jego powiększeniem na skutek podpisania umowy. Pod tym względem należałoby w odniesieniu do Palestyny zastosować te same zasady, które są przyjęte w rozrachunkach dewizowych polsko-zagranicznych, w szczególności zaś w umowach z krajami wolnodewizowymi.

Ponieważ emigracja kapitalistyczna, warunkująca możliwość znaczniejszej emigracji elementów robotniczych, zawisła od odpowiedniego zwiększenia eksportu, przeto powyżej zanalizowane zarządzenia i instrukcje należałoby obecnie zrewidować i zmienić, zaś dla osiągnięcia celów, wytkniętych w umowie polsko-palestyńskiej i jej racji gospodarczej, należy zarządzić, że wszelkie transakcje eksportowe do Palestyny mogą się odbywać jedynie przez kanały clearingu, należy dopuścić do obrotu clearingowego wszystkie towary, a wreszcie utrzymać dla eksportu do Palestyny w ramach clearingu premie, obowiązujące dla rynków wolnodewi-

zowych. Specyficzny zresztą charakter i podłoże clearingu polsko-palestyńskiego wymagają też specjalnego wyjątkowego traktowania i stosowania tej umowy.

Nie należy również zamykać oczu na inne czynniki, od których zależny jest rozwój i widoki umowy clearingowej oraz eksportu towarów polskich do Palestyny. W pierwszym rzędzie należy tu wymienić sprawę stabilizacji stosunków politycznych w Palestynie, co pozostaje w związku ze sprawozdaniem Komisji Królewskiej, mającym określić przyszły ustrój Palestyny. Od półtora bowiem roku życie gospodarcze Palestyny ulegało pewnemu załamaniu się i skurczeniu importu, a to w związku z wojną włosko-abisyńską, długotrwałymi rozruchami w Palestynie, jeżeli zaś chodzi o import wyrobów polskich — pewna rezerwa ze strony importerów palestyńskich daje się wytłumaczyć mającymi nastąpić poważnymi zmianami na skutek uruchomienia umowy clearingowej.

Możność finansowania eksportu, szczególnie zaś średniego i drobnego, przez udzielanie zaliczek na wysyłane towary, stosowanie nowoczesnych środków transportowych i odpowiednio unormowane stawki przewozowe, obecne zwyżkowe tendencje cen rynkowych w Polsce i ich konkurencyjność w stosunku do zagranicy — oto tylko niektóre z zagadnień, które również wpływają i wpływać będą na rozmiary naszego eksportu do Palestyny i powodzenie umowy clearingowej, która jak dotąd, z powodów wyżej wymienionych, może stanąć na martwym punkcie i nie dać zamierzonych wyników.

W pierwszym zaś rzędzie jej rola i znaczenie zależne są od odpowiedniego ustosunkowania się wszystkich czynników, wchodzących w grę zarówno na terenie Polski, jak i Palestyny. Fachowe, rzeczowe i obiektywne traktowanie wszystkich zagadnień, związanych z clearingiem, dobrze i racjonalnie funkcjonujący aparat, winny być połączone z dopuszczeniem do głosu tych czynników, które na polu rozbudowy stosunków gospodarczych polsko-palestyńskich są czynne od lat wielu. To też z tym większą satysfakcją podkreślam fakt powołania Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej w skład naczelnej instancji, mającej nadzorować clearing. Niech mi wolno będzie wyrazić przekonanie, że zgodna i harmonijna współpraca, której dowody Izba składała wielokrotnie w ciągu 11 i pół lat swego istnienia, spotka się z pełnym zrozumieniem wszystkich wchodzących w grę czynników. Izba pragnie rolę swą pełnić bezstronnie, mając na uwadze cele i przesłanki, które przyświecały twórcom umowy clearingowej i w dalszym ciągu z całą stanowczością stać będzie na straży tego, aby systematyczny i celowy rozwój stosunków gospodarczych między Polską a Palestyną nie były monopolem lub zadaniem pewnej grupy lub grup, ale wspólnym dążeniem ogółu. Sharmonizowanie potrzeb odbudowy

Palestyny z potrzebami gospodarczymi Państwa Polskiego, będzie podstawą pracy Izby w dziedzinie stosunków gospodarczych polsko-palestyńskich, unormowanych racjonalnie uzgodnioną i korzystną dla obu partnerów umową clearingową.

Dr TADEUSZ NIEDUSZYŃSKI, radca M. S. Z.
Prezes Komisji Specjalnej dla spraw clearingu polsko-palestyńskiego.

CLEARING POLSKO-PALESTYŃSKI

Dzieje wymiany towarowej polsko-palestyńskiej nie wychodzą w przeszłość daleko poza ostatnie pięciolecie. Jeszcze rok 1931 można nazwać stadium embrionalnym tej wymiany, skoro po stronie importu do Polski figuruje cyfra 600 tys. złp., po stronie zaś eksportu polskiego do Palestyny — 1.600 tys. złp.

Rozwój stosunków tych postępował silnie naprzód, kształtując się w sposób zdecydowanie dla Polski dodatni. Doprowadza on z zamknięciem roku 1935 do cyfr następujących:

Eksport do Palestyny	14.408 tys. złp.
Import z Palestyny	4.025 „ „
Saldo dodatnie dla Polski	10.383 tys. złp.

W ten sposób kraj ten, obszarem swym mniejszy niż województwo warszawskie, zamieszkały tylko w 25% przez ludność żydowską, a w 12% przez emigrantów żydów z Polski, gospodarczo przy tym jeden z najmłodszych w świecie, stanął na czele owej tak bardzo nielicznej grupy krajów zamorskich, z którymi bilans handlowy Polski ukształtował się dodatnio dla niej.

Zasługa to niewątpliwie owych właśnie „12%", ich przywiązania do Polski, do jej towaru i do znanych im od dzieciństwa źródeł jego nabywania.

Zasługi tej nie jest w stanie pomniejszyć — w oczach bezstronnego obserwatora — fakt, iż udział Polski w ogólnym imporcie Palestyny wynosił niespełna 5%. Ekspansja bowiem polska na rynek palestyński rozwijała się niejako spontanicznie, nie będąc wspomaganą przez żadną z tych potężnych samoczynnych dźwigni, którą dla udziału Anglii (18%) była jej rola mandatariusza w stosunku do terytorium mandatowego, dla udziału Niemiec (12%) imperatyw clearingu niemiecko-palestyńskiego i wyjątkowy nacisk kapitału żydowskiego, emigrującego z Niemiec, dla Rumunii (7%) łatwość połączeń transportowych, dla Syrii (7%) — sąsiedztwo terytorialne, dla Stanów Zjednoczonych zaś (8%) — przewaga

i absolutna bezkonkurencyjność ich produkcji przemysłu metalowego (głównie automobilowego).

Rok 1936 jest rokiem przełomowym zarówno dla gospodarstwa Palestyny, jak i dla stosunków handlowych polsko-palestyńskich.

Linia wartości ogólnego przywozu do Palestyny, która dotąd — jak świadczą poniższe cyfry — szła stale, śmiało ku górze, doznaje załamania. Import kurczy się do rozmiarów nie o wiele przewyższających rezultaty z r. 1933:

1930	7.144	tys. funtów palestyńskich
1931	6.119	„ „ „
1932	8.121	„ „ „
1933	11.457	„ „ „
1934	15.666	„ „ „
1935	17.854	„ „ „
1936	13.980	„ „ „

Przyczyny tego spadku są ogólnie znane: zaburzenia kryzysowe gospodarki palestyńskiej w początkach r. 1936 w związku z wojną włosko-abisyńską, następnie zaś w daleko silniejszym stopniu rozruchy arabskie, które rozpoczęły się w kwietniu 1936.

Odbił on się ujemnie na przywozie z Polski, który spadł do 6,8 milionów złp., pozostawiając jednak nadwyżkę na jej korzyść w wysokości 717 tys. złp.

Z dniem 1 maja br. weszło w życie porozumienie rozrachunkowe polsko-palestyńskie, podpisane dnia 4 marca br. w Warszawie. Z tą chwilą rozpoczyna się nowa zupełnie era w stosunkach gospodarczych między Polską a Palestyną. W następstwie clearingu tego przypada eksportowi polskiemu, który dotychczas rozwijał się spontanicznie, pod działaniem niejako własnej swej prężności oraz pewnej siły przyciągania, stworzonej dla niego przez ludność żydowską Palestyny, — podwójne zadanie do spełnienia: część wywozu tego zrównoważyć musi import produktów palestyńskich do Polski, który niewątpliwie pójdzie po linii dalszego swojego rozwoju, zarysowującej się bardzo dobitnie na przestrzeni ostatniego trzechlecia. Druga część jego stać się musi odpowiednikiem wartości wywozu kapitałów żydowskich, pragnących emigrować z Polski do Palestyny.

Z jednej strony zatem stopień prężności eksportu palestyńskiego do Polski, z drugiej zaś presja kapitałów emigracyjnych, pragnących uczestniczyć w dziele odbudowy żydowskiej Siedziby Narodowej, staną się w przyszłości motorami naszej ekspansji towarowej do Palestyny, która, aby móc oba te zadania spełnić, musi ulec poważnej, świadomej rozbudowie.

Granice tej rozbudowy trudne są do ustalenia drogą przewidywań,

tym więcej, iż działanie tych sił padać będzie na płaszczyzny tak nieuchwytne i nieobliczone, jak dalsza koniunktura kapitałowa (głównie na odcinku inwestycyj budowlanych) na terenie Palestyny, jak koniunktura gospodarcza w Polsce, której poprawa musi oddziaływać do pewnego stopnia hamująco na skłonności odpływowe kapitału żydowskiego z Polski, jak prężność innych, obcych ekspansyj towarowych na rynku palestyńskim, jak wreszcie chłonność jego nie tylko ogólna, ale też i na towary polskie.

Z tego względu interesującym jest przyjrzeć się zasadniczej strukturze importu Palestyny i szukać powiązania jej potrzeb z polskimi możliwościami eksportu.

Kraj rolniczy, o typie kultury wybitnie południowym, w którym blisko 90% produkcji stanowią owoce południowe (pomarańcze, grapefruity itp.) i w którym ponadto produkcja zwierzęca — mimo widocznych jej postępów — nie jest w stanie zaspokoić potrzeb wyżywienia ludności, zmuszony jest importować znaczne ilości artykułów żywności, jak bydło ubojowe, drób, jaja, konserwy mięsne, masło, cukier, żyto itp. Przywóz produktów tych stanowił dotąd około 20% wartości ogólnego importu. Interesującym jest przy tym stwierdzenie, iż — mimo spadku ogólnego przywozu z r. 1935 na 1936 o 21,7% (w cyfrach absolutnych o 3.875 tys. funtów pal.) — przywóz produktów spożywczych wykazał nawet pewien przyrost (o 8%).

Kraj o słabych zasobach surowcowych, nieposiadający ani węgla ani dostatecznej ilości drzewa, równocześnie zaś znajdujący się jeszcze na niskim poziomie uprzemysłowienia, importuje pewne ilości „surowców i półfabrykatów" (8%), głównie jednak „wyroby gotowe", które stanowią ⅔ wartości ogólnego jego przywozu.

W obu tych grupach na specjalną uwagę zasługuje drzewo, głównie budulec, komplety skrzynkowe, dykty i meble gięte. Ogólna wartość drzewa importowanego rocznie przez Palestynę wynosi około miliona funtów pal., z czego mniej więcej 60% przypada na budulec. Na tym odcinku eksport polski spotykał się dotąd z silną konkurencją rumuńską i sowiecką, clearing zaś niewątpliwie przyczyni się do skuteczniejszego jej zwalczania i do rozszerzenia naszego wywozu.

Do celów budownictwa oraz wykonywania całego szeregu robót publicznych Palestyna importuje również pokaźne ilości cementu (mimo produkcji krajowej, dochodzącej do 250.000 ton rocznie), żelaza i stali, rur, drutu, blachy itp. Tutaj spotykamy się z konkurencją niemiecką, angielską, belgijską i czeską.

Jako dalszą podstawową grupę towarów, w której udział Polski w imporcie palestyńskim dozna niewątpliwie rozszerzenia pod działaniem clearingu, wymienić należy wreszcie wyroby włókiennicze, głównie baweł-

niane. Import tekstyliów do Palestyny jest bardzo poważny, a wartość jego dochodzi rocznie do miliona funtów palestyńskich. Głównymi eksporterami były dotąd Japonia, Anglia, Włochy i Czechosłowacja.

Z powyższej, pobieżnej charakterystyki rynku palestyńskiego wynika, iż dzięki zasadniczej odrębności struktury gospodarczej obu krajów istnieją jeszcze dla Polski duże i dalekie od pewnego wykorzystania możliwości rozbudowy jej ekspansji towarowej, dla której prawidłowo funkcjonujący clearing powinien stać się potężną dźwignią.

Dzięki jego uruchomieniu udział gospodarczy Polski w procesie kolonizacyjnym Palestyny, wstrzymany — jeśli chodzi o wywóz kapitału inwestycyjnego — od chwili wprowadzenia naszej reglamentacji dewizowej, rozpocznie się na nowo w formie, która nie tylko zabezpiecza całkowicie interesy polskiego bilansu płatniczego, lecz równocześnie usuwa pewne sprzeczności, jakie uprzednio zachodziły między bardzo żywotnymi interesami obu stron i co więcej wciąga dobrą wolę każdej z nich do wspólnego, sprzymierzonego, w jednym kierunku zdążającego działania.

MAKSYMILIAN FRIEDE
Wiceprezes Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej.

PALESTYNA JAKO BRAMA WYPADOWA NA BLISKI I ŚRODKOWY WSCHÓD

Zawarte między Polską a Palestyną porozumienie clearingowe ma doniosłe znaczenie dla życia gospodarczego obu tych krajów. Interesującym przeto będzie zanalizowanie cech charakterystycznych rynku palestyńskiego i możliwości rozszerzenia wymiany polsko-palestyńskiej.

Wobec braku na miejscu szeregu podstawowych surowców, nieposiadanie rodzimego przemysłu ciężkiego i niedostatecznego rozwoju przetwórczego przy równoczesnym dużym zapotrzebowaniu kraju, znajdującego się w stanie rozbudowy, chłonność rynku palestyńskiego jest znaczna, gdyż np. w r. 1935 importowano do Palestyny towarów za sumę przeszło 400 milionów złotych, b. poważną, jak na ten nie wielki kraj.

Oprócz okoliczności przytoczonych sprzyjało temu importowi nie istnienie w Palestynie restrykcyj kontyngentowych lub dewizowych, co posiada szczególne znaczenie i wagę w dzisiejszej dobie odgraniczania się od siebie rynków towarowych tamami ograniczeń i zakazów.

Dzięki tej swobodzie wymiany towarowej Palestyna posiada wszystkie dane na to, aby stać się spichlerzem towarowym, zaopatrującym

kraje ościenne, które więc w sposób pośredni mogą stać się odbiorcami towarów polskich.

Jeżeli chodzi o aparat handlowy, niezbędny do tego celu, Palestyna posiada go w dostatecznej mierze w osobach emigrantów polskich, związanych z Macierzą zarówno węzłami uczuciowymi, jak też znajomością rynku polskiego i jego źródeł dostaw.

Z punktu widzenia polskich interesów gospodarczych musimy dbać o to, aby wykorzystać wszystkie powyżej wymienione pomyślne okoliczności celem zdobycia rynku palestyńskiego jako stałego odbiorcy. A jest to niewątpliwie odbiorca dobry, życzliwie usposobiony dla eksportu polskiego. Nie należy więc zaniedbać niczego, co jest konieczne, aby związać odbiorcę palestyńskiego z rynkiem polskim stałymi węzłami, tak, aby zachować go dla siebie zarówno w okresie dobrej, jak i złej koniunktury światowej.

Gdybyśmy na skutek nieopatrznej polityki gospodarczej stracili rynek palestyński, z takim wielkim trudem zdobyty i rozbudowany, względnie gdybyśmy zwęzili nasze możliwości ekspansji eksportowej do Palestyny, odbiłoby się to niekorzystnie na walorach gospodarczych samej umowy clearingowej i na roli, jaką nasze gospodarstwo może odegrać w Palestynie i w krajach ościennych, jak Syrii, Egipcie, Iraku, Iranie i Cyprze.

Należy zatem z dużą pieczołowitością pielęgnować rynek palestyński. Trzeba mieć na względzie i pamiętać, że nie zawsze wtedy można eksportować, gdy się chce eksportować, ale należy prowadzić odpowiednią politykę, aby rynek przyzwyczaić do produkcji polskiej.

Podkreślam ze szczególnym naciskiem, że rynku palestyńskiego nie należy traktować jedynie jako rynku zamkniętego, stosunkowo ograniczonego, bo mającego zaledwie przeszło milion ludności. Ma on dla nas w pierwszym rzędzie znaczenie jako rynek, stanowiący bramę wypadową do krajów pobliskich. Nasz handel z tymi krajami jest w chwili obecnej bardzo ograniczony. Natomiast może on być rozwinięty za pośrednictwem żydowskich emigrantów z Polski, posiadających odpowiednie uzdolnienie handlowe, niezbędną do ekspansji gospodarczej ruchliwość, znających przy tym dokładnie możliwości i charakter rynku polskiego oraz orientujących się w potrzebach krajów Bliskiego i Środkowego Wschodu.

J. WOJSTOMSKA
Kierowniczka Referatu Bliskiego Wschodu M. P. i H.

Przyczyny powstania porozumienia rozrachunkowego pomiędzy Polską i żydowską ludnością Palestyny

Rozwijająca się od szeregu lat pomyślnie wymiana towarowa pomiędzy Polską i Palestyną opierała się pod względem prawnym na polsko-angielskim Traktacie Handlowym i Nawigacyjnym z dnia 26 listopada 1923 r., uzupełnionym dodatkowymi postanowieniami z dnia 27 lutego 1935 r.

Ramy, zakreślone powyższym traktatem wypełniały z polskiej strony zarządzenia autonomiczne, regulujące przywóz towarów z Palestyny — a w Palestynie, jako rynku liberalnym zarówno pod względem dewizowym jak i towarowym, przywóz polskich towarów nie natrafiał na żadne przeszkody.

Taki sposób normowania wymiany towarowej pomiędzy obu krajami okazał się jednak z czasem niedostateczny, wówczas, gdy w Polsce po wprowadzeniu przepisów, ograniczających wywóz dewiz, wymiana towarowa z Palestyną zaczęła być traktowana w płaszczyźnie bilansu płatniczego.

Bilans handlowy polsko-palestyński, wykazujący saldo aktywne na rzecz Polski, stanowi część składową bilansu płatniczego i jako ta część musiał być podporządkowany nowym zarządzeniom, jakie zostały wprowadzono w Polsce dla normowania kwestii bilansów płatniczych z obcymi krajami.

Nieaktualne do kwietnia 1936 r. zagadnienie polsko-palestyńskiego bilansu płatniczego wysunęło się na pierwszy plan. Wiąże się ono ściśle z kwestią emigracji żydowskiego elementu z Polski do Palestyny.

Jak wynika z danych statystycznych, zarówno polskich, jak i angielskich, Polska zasilała Palestynę elementem emigracyjnym w wysokości przeciętnie czterdziestu kilku procent rocznie w stosunku do całkowitej emigracji do Palestyny (1922 r. — 1927 r.: 46,1%; 1928 r. — 1934 r.: 40,7%; 1934 r.: 43%; 1925.: 38%).

Jest rzeczą oczywistą, że ruch emigracyjny idzie zawsze w parze z ruchem kapitału. Wynika to zarówno z istoty samej emigracji, jak również i ustawodawstwa kraju emigracyjnego.

Mandatowa ustawa imigracyjna przewiduje następujące kategorie emigrantów:

(A_1) Kapitaliści z wymaganą kwotą pokazową Ł. 1.000.—
(A_2) Wolne zawody z wymaganą kwotą pokazową Ł. 500.—

(A_3) Rzemieślnicy z wymaganą kwotą pokazową Ł. 250.—
(A_4) Osoby mogące wykazać się w Palestynie stałym dochodem rocznym Ł. 50.—
(A_5) Rzemieślnicy specj. z wymaganą kwotą pokaz. Ł. 500.—
(B_2) Duchowni z zapewnionym dochodem miesięcznym Ł. 4.—
(B_3) Studenci z zapewnionym dochodem miesięcznym Ł. 4.—
(C) Certyfikatyści
(D) Krewni osób mieszkających w Palestynie.

Cyfrowo emigracja z Polski do Palestyny przedstawiała się w latach 1934—1937 następująco:

1934 r. osób 13.018 w tym: kat. A: 1.865; kat. B: 1.161; kat. C: 6.935; kat. D: 3.057.

1935 r. osób 24.770 w tym: kat. A: 2.592; kat. B: 2.660; kat. C: 11.747; kat. D: 7.771.

1936 r. osób 10.688 w tym: kat. A: 713; kat. B: 1.263; kat. C: 4.562; kat. D: 4.150.

1937 r. osób 1.128 w tym: kat. A: 36; kat. B: 74; kat. C: 714; kat. D: 304 (I-szy kw.).

O ile cyfrę osób, które wyemigrowały do Palestyny można ustalić ze względną dokładnością, o tyle wysokość wywiezionych z Polski do Palestyny kapitałów w związku z emigracją można określić tylko w granicach prawdopodobieństwa i mniej lub więcej słusznych przypuszczeń. Każda nieomal pozycja bilansu płatniczego polsko-palestyńskiego kryje w sobie szereg wariantów, wpływających na kształtowanie się jej rozmiarów.

Tylko analiza, pobieżna bodaj, poszczególnych pozycyj tego bilansu może wykazać ich elastyczność.

Spróbuję zanalizować polsko-palestyński bilans płatniczy za rok 1935, który uważam za wzorowy jako ostatni rok, który cechowała stała ewolucja stosunków polsko-palestyńskich, dopóki nie musiały one ulec radykalnej zmianie po wprowadzeniu restrykcyj dewizowych w Polsce oraz skutkiem politycznych zaburzeń w Palestynie.

Polsko-palestyński bilans płatniczy składa się z następujących pozycyj:

I. Po stronie wpływów z Palestyny do Polski:

1) Wpływ za eksport z Polski do Palestyny.
2) Wpływ z tytułu transportu towarów, stanowiących wymianę pomiędzy obu krajami.
3) Wpływ z tytułu przewozu emigrantów i turystów.
4) Wpływ z tytułu pobytu turystów palestyńskich w Polsce.
5) Przesyłki pieniężne z Palestyny.

II. Po stronie rozchodów z Polski do Palestyny:

1) Należności za import Polski z Palestyny.
2) Turystyka i wyjazdy kupców do Palestyny.
3) Sumy wywożone przez emigrantów.
4) Sumy przekazywane na cele inwestycyjne w Palestynie.
5) Sumy przekazywane na żydowskie fundusze narodowe.

Przechodzę kolejno do omówienia każdej z wymienionych pozycyj.

Ad p. I. 1.

Wartość polskiego eksportu na rynek palestyński w r. 1935 wynosiła wg. danych Głównego Urzędu Statystycznego 14,4 milionów złotych. Statystyka palestyńska podaje cyfrę milj. zł. 20,3. Powyższa różnica wynika stąd, że statystyki palestyńskie uwzględniają koszta transportu, zapłacone liniom okrętowym w sumie milj. zł. 2,3 oraz milj. zł. 3,7, stanowiącą wartość towarów, wywożonych dawniej z Polski przez komiwojażerów i turystów.

Zarówno jednak suma milj. zł. 14,4, jak i 20,3 nie są ścisłe, gdyż częstokroć transporty polskich towarów, idące do Palestyny via Hamburg lub Triest są w statystyce obrotów polsko-palestyńskich pomijane, figurując w wykazach wymiany towarowej z Niemcami lub Italią.

Ad p. I. 2.

Koszt przewozu towarów eksportowanych z Polski do Palestyny wynosi przeciętnie około 15% wartości, co dałoby w sumie cyfrę około milj. zł. 2,5. Nie jest to jednak dokładna cyfra, gdyż polskie okręty i koleje pobierają opłaty i za towary przywożone z Palestyny, poza tym z transportu na linii Constanta—Haifa korzystają także i towary krajów trzecich z przeznaczeniem np. do Turcji czy Rumunii. Dalej — nie cały polski eksport odbywa się do Palestyny drogą morską za pośrednictwem polskich statków. To samo dotyczy i palestyńskiego importu.

Ad p. I. 3.

W roku 1935 wyemigrowało polskimi statkami do Palestyny 15.000 osób. Jeżeli przyjąć, że każdy emigrant zapłacił za przejazd okrętem zł. 250.—, uczyni to sumę zł. 3.750.000.

Ruch turystyczny obejmował w 1935 r. w kierunku z Palestyny do Polski około 3.500 osób. Licząc przeciętnie po zł. 600 od osoby na koszta przejazdu tam i z powrotem, suma zainkasowana przez polskie linie okrętowe wyniesie około milj. zł. 2,1.

Poza tym trzebaby doliczyć wpływ, jaki uzyskały Polskie Koleje Państwowe z tego ruchu, co niestety nie da się uskutecznić.

Ad p. I. 4.

Pozycja ta oczywiście nie da się ująć w żadne realne cyfry. Można tylko powiedzieć, że gdyby każdy turysta przebywał w Polsce przeciętnie 4 tygodnie, to licząc przeciętnie dziennie po złotych dwadzieścia parę na osobę, uczyniłoby to sumę milj. zł. 2.

Ponieważ jednak przybywające w charakterze turystów osoby z Palestyny do Polski należą w większości wypadków do sfer stosunkowo zamożnych, mogły one pozostawić w Polsce podczas swego pobytu nie tylko sumę zł. 2.000.000, lecz i o wiele większą.

Ad p. I. 5.

Pozycja ta wyniosła za pośrednictwem P.K.O. milj. zł. 5, przez inne banki — zł. 15.000.000; listy wartościowe — zł. 8.000.000, co razem czyni sumę milj. zł. 28.

Do powyższej sumy należałoby doliczyć wartość sum, przesyłanych z Palestyny w zwykłych listach (były to przesyłki jednofuntowych banknotów). Jest rzeczą oczywistą, iż niepodobieństwem jest określić, jaką sumę dały te przesyłki. Gdyby na 200.000 polskich żydów, osiedlonych w Palestynie, co 5-ty wysyłał raz na 3 miesiące 1 funt, dałoby to sumę zł. 4.000.000.

Ad p. II. 1.

Wartość importu Polski z Palestyny wyniosła w 1935 r. milj. zł. 4.

Ad p. II. 2.

Obliczenie tej pozycji nastręcza podobne trudności, co przy wyprowadzeniu sumy dla pozycji I. 3 i I. 4.

Ad p. II. 3.

Jeżeli wziąć pod uwagę ilość osób (kategorie A i B), które wyemigrowały do Palestyny w 1935 r. i pomnożyć odpowiednio przez wymagane w Palestynie pokazowe sumy, to otrzymamy kwotę milj. zł. 27,5. Jest to kwota minimalna, gdyż każdy z emigrantów, należących do kategorii A

lub B mógł zabrać ze sobą dowolnie większą sumę. Z drugiej strony mogą zdarzać się i następujące wypadki: emigrujący z Polski kapitalista czy rzemieślnik otrzymuje z zagranicy, np. z Anglii lub Ameryki od krewnych sumę, stanowiącą równowartość wymaganej kwoty pokazowej. Z tą kwotą wyjeżdża. W takim wypadku wynik dla polskiego bilansu płatniczego był zerowy. Dalej wspomnieć należy i o tej kategorii emigrantów, którzy figurują jako emigranci z Polski na zasadzie przynależności państwowej, w rzeczywistości jednak sumy przez nich wywożone zostały zarobione na terytorium innego państwa, np. w Niemczech, gdzie od szeregu lat przebywali. W tym wypadku również nie może być mowy o wywozie polskich kapitałów.

Wysokość sum, wywożonych przez certyfikatystów i krewnych, wyjeżdżających do swoich rodzin w Palestynie, nie da się dokładnie określić. Ponieważ obydwie te kategorie emigrantów rekrutują się z warstw najuboższych, należy liczyć przeciętnie po zł. 100 na certyfikat, co uczyni sumę około zł. 3.000.000.

Ad p. II. 4.

Pozycja ta nie daje się zupełnie określić. Przekazy z Polski sum pieniężnych na tzw. cele inwestycyjne, tj. przygotowujące teren dla emigranta (zakup działek ziemi, domów itp.), szły do kwietnia 1936 r. różnymi drogami: bądź przekazami przez banki, bądź też kandydat na emigranta wyjeżdżał do Palestyny jako turysta, zabierał ze sobą sumę pieniężną, potrzebną na cele inwestycyjne, załatwiał sprawę zakupu działki czy domu, po czym powracał do Polski, skąd przesyłał dalsze raty, aż do chwili zupełnego ich spłacenia i ewentualnego wyemigrowania. Wg. obliczeń szacunkowych cyfra ta doszła w roku 1935 do około 20 milj. zł.

Ad p. II. 5.

Sumy te według danych narodowych instytucyj żydowskich obliczane są na ca. zł. milj. 1.

Jeżeli podsumować obydwie strony rachunku polsko-palestyńskiego, to da on w przybliżeniu saldo na niekorzyść Polski w sumie około zł. milj. 2.

Suma ta, jak to wykazała analiza poszczególnych pozycyj w polsko-palestyńskim bilansie płatniczym, nie jest ścisła i należy ją przyjąć z wielkim zastrzeżeniem. Niemniej jednak jest rzeczą pewną, że Polska

corocznie dokładała pewne sumy do emigracji palestyńskiej, co po kwietniu 1936 r. ustało.

Wobec rozpowszechnionej dziś w stosunkach płatniczych i handlowych całego świata zasady „do ut des", przechodzącej nie rzadko w formułę „daj, choćbyś nic wzamian nie otrzymał", — Polska nie mogła być wyjątkiem i dawać Palestynie wielomilionowego corocznie upominku. Z drugiej strony jednak — chcąc umożliwić odpływ emigracji do Palestyny, co wymaga zezwolenia na wywóz kapitałów, starała się znaleźć wyjście z tej skomplikowanej sytuacji.

Również i Agencja żydowska szukała dróg, które pozwoliłyby żydowskiej emigracji z Polski wydostać się do Palestyny bez naruszenia obowiązujących w Polsce przepisów dewizowych.

Rozwiązanie zawiłej kwestii nastąpiło przez podpisanie w Warszawie w dniu 4 marca 1937 r. porozumienia rozrachunkowego pomiędzy Agencją żydowską i Polskim Instytutem Rozrachunkowym.

Nie będę tutaj wdawać się w szczegółowe omawianie tekstu porozumienia, obowiązującego od 1 maja b. r., gdyż był on już wielokrotnie podawany do wiadomości publicznej, zaznaczę tylko, że punktem wyjściowym i zasadniczą podstawą tego porozumienia jest umożliwienie emigracji do Palestyny poprzez transfer dewiz w towarach polskich, inaczej — pokrywanie nadwyżką polskiego eksportu do Palestyny nad importem z Palestyny — sum, jakie emigranci muszą posiadać jako kwoty pokazowe.

Nie będę również zajmować się przewidywaniem, jakie będą wyniki działania tego porozumienia, gdyż nic łatwiejszego jak zostać fałszywym prorokiem, ograniczę się tylko do wyrażenia nadziei, że geneza, zarówno jak i zasady, na których zostało oparte porozumienie, powinny doprowadzić do pomyślnego rozwikłania kwestii żydowskiej emigracji z Polski do Palestyny, ku zadowoleniu obu stron, jednakowo w tej sprawie zainteresowanych.

Inż. JÓZEF THON
Dyrektor Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej

Z AKTUALNYCH ZAGADNIEŃ GOSPODARCZYCH PALESTYNY

Palestyna żyje pod znakiem oczekiwania na sprawozdanie Komisji Królewskiej, która jesienią i w zimie przeprowadzała badania na miejscu, a obecnie od szeregu miesięcy zajęta jest opracowywaniem i ostateczną redakcją swoich wniosków, dotyczących przyszłości politycznej i gospodarczej terytorium mandatowego.

Każdego, kto przybywa na krótszy lub dłuższy czas jako turysta do Palestyny, uderza, że, położenie w samej Palestynie, nastroje ludności, atmosfera, panująca w mieście i na wsi, są zupełnie inne, aniżeli możnaby to sobie wyobrazić na podstawie najdokładniejszych nawet sprawozdań i relacji pisemnych. Palestyna znajduje się od z górą 20 miesięcy w warunkach nienormalnych. Okres od października 1935 do marca 1936 — to czas rozpoczynającego się na skutek wojny włosko-abisyńskiej kryzysu, którego pierwszych śladów i początków szukać należy w sektorze arabskim Palestyny. Okres dalszych 7 miesięcy — to czas krwawych rozruchów, które pochłonęły niezwykle bolesne ofiary w ludziach, znacząc głębokie bruzdy w życiu codziennym ludności palestyńskiej, hamując normalny rozwój gospodarki i kierując energie społeczne w łożyska, gospodarczo niezwiązane z przewidywanym rozwojem kraju. Następne półrocze, które upłynęło właśnie w dniach pobytu, piszącego te słowa, w Palestynie, stało pod znakiem konsolidacji gospodarczego organizmu Jiszuwu palestyńskiego, dostosowywania się do zmienionych w wyniku wypadków ubiegłego roku warunków, a zarazem podejmowania pewnych inicjatyw, które są związane z oczekiwanymi, głęboko sięgać mającymi, reformami statutu politycznego Palestyny.

Obecną sytuację gospodarczą kraju znamionuje pewien stan na pozór paradoksalny. Z jednej strony widzimy spokój umysłów, opierający się na głębokiej świadomości, że żydostwo palestyńskie sprostało zarówno fizycznym gwałtom, wymierzonym w nie ze strony terrorystów arabskich, odpierając je przy całej powściągliwości — z nawiązką, jak i nowym nieprzewidzianym trudnościom, które mogły podważyć i wstrząsnąć bytem gospodarczym kraju. Spokój ten bije nie tylko ze szpalt gazet, które analizują sumiennie sytuację. Bije on również z rozmów z miarodajnymi kierownikami życia gospodarczego kraju, z którymi miałem sposobność zetknąć się, że tylko wymienię przedstawicieli Egzekutywy Agencji Żydowskiej, banków, z Anglo Palestine Bankiem, Bankiem P.K.O., Agrobankiem, Bankiem Mizrachi, Bankiem Ashrai, Bankiem Kupat-Am, na

czele przedstawicieli Związku Przemysłowców, centralnych zrzeszeń plantatorów, rolników, rzemieślników, robotników itd., a w których to rozmowach dawano niejednokrotnie wyraz przeświadczeniu, że mimo wielkich trudności gospodarka palestyńska wyszła obronną ręką z ostatniego kryzysu. Spokój ten bije może w pierwszym rzędzie z — nienaruszonych, a raczej zwiększonych depozytów bankowych, które stanowią o zaufaniu średniego i większego kapitału do trwałości i widoków koniunktury gospodarczej Palestyny na przyszłość.

Ale obserwacje baczne wydobywają na zewnątrz obok tego spokoju, również objawy pewnego, nawet dość poważnego niepokoju wewnętrznego. Jeśli wolno użyć porównania: zarówno społeczeństwo żydowskie w Palestynie, jak i jego instytucje gospodarcze stoją jakoby przed wielkim egzaminem życiowym. Niepokój przypomina stan psychiczny egzaminowanego przed wydaniem decyzji egzaminatorów. Komisją, która ten egzamin, tak brzemienny w skutki dla Jiszuwu, ma przeprowadzić, jest — Komisja Królewska. Jej werdyktu, niby orzeczenia komisji egzaminacyjnej, oczekuje Palestyna. Ale, aby do końca snuć to porównanie: społeczeństwo żydowskie oczekuje wyniku tego egzaminu z przeświadczeniem, że wypądnie on po linii jego interesów, a więc — co oznacza to samo — po linii interesów Palestyny.

Bo, jeśli ktoś ma pewne wątpliwości, czy interesy te są zbieżne, to ostatnie dwa lata rozwoju gospodarki palestyńskiej przekonać go mogły o tym w zupełności. Ani strajk arabski, mający wyłącznie podłoże polityczne, ani trudności, wcale znaczne, Arabów nie odbiły się na położeniu gospodarczym całego kraju. O obliczu tego kraju decyduje ponad wszelką wątpliwość położenie gospodarcze ludności żydowskiej. Jeżeli ludność ta odczuwa trudności gospodarcze w mieście, to palestyńskie miasto, jako całość, przeżywa kryzys. Tak jest właśnie w chwili obecnej. Ponieważ zmniejszenie imigracji, jej gwałtowne zahamowanie z przyczyn wyłącznie politycznych przez rząd palestyński, odbiło się na budownictwie miejskim, przeto miasta palestyńskie odczuwają trudności gospodarcze, notują bezrobocie, nie inwestują w rozmiarach uprzednio zaistniałych. Jednym słowem: miasto odczuło obecny kryzys najsilniej.

Wieś żydowska kryzysu nie przeżywa. W wyniku pewnych przesunięć gospodarczych, skierowania zakupów przez żydowskich mieszkańców miast ze wsi arabskiej do wsi żydowskiej, nastąpiła poważna konsolidacja i rozbudowa żydowskiego osadnictwa wiejskiego. Aczkolwiek Arabowie wiejscy przeżywają dość wielkie trudności gospodarcze, to jednak w ogólnym obrazie nie dają się one tak zaobserwować ze względu na to, że i w tej dziedzinie dominuje gospodarczo osadnictwo żydowskie.

Wspomnieliśmy wyżej o nieuzasadnionym żadnymi względami gospodarczymi zahamowaniu emigracji. Odnosi się to w pierwszym rzędzie

do imigracji robotniczej. Ale również imigracja kapitalistyczna w poważnej mierze została ograniczona. O ile o tę ostatnią chodzi, trudności leżą nie po stronie rządu palestyńskiego, a po stronie tych krajów, które wprowadziwszy ograniczenia dewizowe, nie dały równocześnie możności transferu kapitałów w drodze rozrachunku z Palestyną. Należy podnieść, że w społeczeństwie żydowskim Palestyny przyjęto z dużym zrozumieniem do wiadomości fakt, iż rząd polski podpisał umowę rozrachunkową z Agencją żydowską, jako przedstawicielką ludności żydowskiej Palestyny i że w wyniku tej umowy oczekiwać należy, łącznie z rezultatami sprawozdania Komisji Królewskiej, potężnego wzmocnienia gospodarki palestyńskiej, a przez to zwiększenia chłonności populacyjnej Palestyny, czyli zwiększenia imigracji nie tylko kapitalistycznej, ale również i robotniczej.

Pod tym kątem widzenia ocenia Palestyna doniosłość umowy clearingowej z Polską. Badania przeprowadzone przez piszącego te słowa w Palestynie wskazały na bardzo szeroką skalę zainteresowań zarówno w kołach dotychczasowych importerów towarów polskich, jak i odbiorców produkcji innych krajów dla zwiększenia importu z Polski. Coprawda, będzie koniecznym przeprowadzenie dalekosiężnej akcji uświadamiającej i propagandowej, aż wykorzystane zostaną wszystkie możliwości, które przynosi dla obu stron umowa clearingowa. W każdym razie należy stwierdzić, że w ocenie obecnej sytuacji gospodarczej Palestyny i perspektyw jej dróg rozwojowych nie może braknąć również analizy widoków, jakie oznacza dla Palestyny polsko-palestyńska umowa rozrachunkowa.

P. WASSERMAN

ROZWÓJ GOSPODARKI ROLNEJ W PALESTYNIE

Wzrost zapotrzebowania artykułów mleczarskich w Palestynie w latach ostatnich był tylko w nieznacznej mierze wynikiem wzrostu konsumcji, na skutek podniesienia standardu życiowego mieszkańców Palestyny, faktycznie był on rezultatem zwiększenia się liczbowego Jiszuwu.

Stwierdzić należy, iż spożycie mleka i artykułów mleczarskich w Palestynie jest małe, wynosi ono zaledwie 250 litrów na osobę rocznie, podczas gdy w Stanach Zjedn. Ameryki Płnc. — 450 litrów, w Niemczech —

---

*) Ciąg dalszy. Patrz: „Palestyna i Bliski Wschód". str. 141—153 (R. VI Nr 4).

510, w Szwajcarii — 610 litrów. Społeczeństwo żydowskie w Palestynie konsumuje rocznie 100 milionów litrów mleka, przy czym w 60% zapotrzebowanie to jest zaspakajane przez import z zagranicy.

Sfery gospodarcze Palestyny — dążąc do zastąpienia importowanych z zagranicy artykułów produkcją krajową — przedsięwzięły również i na odcinku gospodarki mleczarskiej szereg kroków, zmierzających do jej rozbudowy i rozwoju.

Mimo wysokich kosztów produkcji w Palestynie oraz silnej konkurencji importowanych artykułów mleczarskich z zagranicy, udało się gospodarkę mleczarską w Palestynie znacznie rozbudować, o czym świadczy następująca tabela, odzwierciedlająca stały i systematyczny wzrost zbytu artykułów mleczarskich produkcji palestyńskiej przez spółdzielnię „Tnuwa" w ostatnich latach.

r o k	m l e k o		j a j a
	w litrach	za ŁP.	
1926 (1.X. — 30.IX)	1,328,333	45,490	
1927 „	1.749,533	47,565	
1928 „	2,184,426	53,617	
1929 „	2,788,594	63,637	5,246
1930 „	3,654,640	82,452	7,394
1931 „	4,261,000	90,114	12,252
1932 „	4,621,975	112,331	15.568
1933 „	6,975,434	134,481	15,722
1934 „	8,523,000	188,810	18,826
1935 „	11,500,000	286,000	24,718
1936 „	17,882,000	347,000	44,699

Zapotrzebowanie rynku miejskiego na artykuły mleczarskie, które w pierwszych latach kolonizacji żydowskiej było zaspakajane przez kolonie niemieckie i przez gospodarstwa arabskie, zostaje stopniowo pokrywane przez żydowskie osiedla rolne.

Na szczególną uwagę zasługuje racjonalnie prowadzona gospodarka mleczarska w osiedlach, utworzonych przez Keren Hajesod, typu moszaw owdim i kibucach. W osiedlach tych w r. 1933/34 były tego typu 2.250 krów dojnych, które dostarczyły 7.818.500 litrów mleka.

Na ogół wydajność krów w Palestynie jest stosunkowo wysoka, wynosi ona przeciętnie około 3.500 litrów mleka rocznie.

W roku 1934 wśród krów dojnych Palestyny było:

70	krów o wydajności	4,500	—	5,000	litrów mleka rocznie	
49	„ „	5,000	—	5,500	„ „ „	
35	„ „	5,500	—	6,000	„ „ „	
18	„ „	6,000	—	6,500	„ „ „	
14	„ „	6,500	—	7,000	„ „ „	
7	„ „	7,000	—	9,000	„ „ „	

Ilość krów dojnych w kibucach i moszwej owdim stale wzrasta. Na początku roku bieżącego ilość ich wynosiła 4.465, przy czym 492 w Galilei i Emek Hajarden, 317 w Haszomron i Emek Chefer, 2.190 w Emek Izreel i Emek Zewulun, 1.152 w Judei, 314 w Szaronie.

Ilość krów dojnych w koloniach prywatnych na dzień 1 lutego 1937 r. wynosiła 3.333, przy czym w koloniach w pobliżu Tel-Awiwu — 682 krowy, w Judei — 911, w Szaronie — 427, w Szomronie — 358, w Galilei Dolnej — 334, w Galilei Górnej — 159, w okolicach Jerozolimy — 177, w okolicach Hajfy — 201, w innych okolicach — 84.

Stan produkcji mleka w kibucach, moszwej owdim i koloniach prywatnych w ostatnich miesiącach ilustrują następujące tabele:

Produkcja mleka w kibucach i moszwej owdim

Okręg	Grudzień 1936 r.		Styczeń 1937 r.	
	ilość litrów	własne zapotrzeb. w litr.	ilość litrów	własne zapotrzeb. w litr.
1. Galilea i Emek Hajarden	157,372	34,312	160,949	34,189
2. Szomron i Emek Chefer	92,917	36,419	96,301	38,195
3. Emek Zewulun i Izreel	640,394	141,636	662,923	144,093
4. Judea	363,631	71,191	371,529	75,093
5. Szaron	72,837	16,224	79,192	17,442
Ogółem	1,327,651	299,782	1,370,894	309,012

Produkcja mleka w koloniach prywatnych

Okręg	Grudzień 1936 r.		Styczeń 1937 r.	
	ilość litrów	własne zapotrzeb. w litr.	ilość litrów.	własne zapotrzeb. w litr.
1. Tel-Awiw i okolice	237.638	10,295	229,979	11,231
2. Moca	69,313	3,830	60,167	1,575
3. Hajfa i okolice	78,686	10,843	64,433	5,916
4. Galilea Dolna	57,435	170,163	62,973	18,180
5. Galilea Górna	21,923	8,780	22,054	8,015
6. Haszomron	88,632	22,843	84,075	19,421
7. Haszaron	143,120	10,837	140,378	10,419
8. Judea	250,173	24,415	287,290	35,231
9. Różne	21.335	3,233	22,246	2,825
Ogółem	968,255	112,239	973,595	112.813

Hodowla drobiu. Jedną z najważniejszych gałęzi mieszanej gospodarki rolnej w Palestynie jest hodowla drobiu, która się szczególnie rozwinęła po wojnie światowej. Klimat palestyński jest odpowiedni dla racjonalnej hodowli drobiu. Ta gałęź gospodarki rolnej jest pewna i rentowna, bowiem konsumcja jaj i mięsa w Palestynie wzrasta w bardzo wielkim tempie. Palestyna importuje wielkie ilości drobiu z rozmaitych krajów, a szczególnie z Rumunii. Import drobiu wzrósł z ŁP. 11,750 w r. 1931 do ŁP. 133,500 w r. 1935 i do ŁP. 161.741 w r. 1936.

Agencja żydowska usiłuje skłonić kolonistów żydowskich do zwrócenia większej uwagi na możliwości rozwoju hodowli drobiu, która nie wymaga specjalnych inwestycyj i która może stać się poważnym źródłem dochodów i przyczynić się do wzmocnienia podstaw materialnych osiedli żydowskich w Palestynie.

W związku z rozwojem hodowli drobiu wzrosła również produkcja jaj. Wielka ilość jaj jest konsumowana przez kolonistów, reszta zaś sprzedawana na rynku wewnętrznym, zaspakajając częściowo jego potrzeby.

Import jaj w ostatnich latach stale wzrastał. I tak, gdy w r. 1925 import ten wynosił 5 milionów sztuk, w r. 1934 wynosił już 40 milionów sztuk, a w r. 1935 — 50 milionów sztuk. Spółdzielnia „Tnuwa" sprzedała w r. 1936 6,5 miliona sztuk jaj, wobec 4,3 miliona sztuk jaj w r. 1934. Przez wprowadzenie nowych metod, hodowla drobiu jest stale ulepszana i zaczyna przeto odgrywać coraz większą rolę w gospodarce rolnej w Palestynie. Należy też wspomnieć o przedsięwziętej przez rząd palestyński akcji rozszerzenia tej gałęzi gospodarki i planowym zapoznawaniu zainteresowanych kolonistów najnowszymi metodami hodowli.

Produkcja jaj w Palestynie wykazała w ostatnich latach znaczny rozwój. Kolonie żydowskie stale zwiększają w swych gospodarstwach ilość kur nośnych. Na dzień 1 lutego 1937 r. ilość kur nośnych w żydowskich osiedlach w Palestynie wynosiła 270.145, w tym 163.276 w kibucach i moszaw owdim, a 106.869 w koloniach prywatnych.

Stan produkcji jaj w kibucach i moszwej owdim i koloniach prywatnych w ostatnich miesiącach ilustrują następujące tabele:

Produkcja jaj w kibucach *i* moszwej owdim

Okręg	Grudzień 1936 r.		Styczeń 1937 r.	
	ilość jaj	zapotrz. własne	ilość jaj	zapotrz. własne
1. Galileja i Emek Hajarden	122,066	74,838	148,050	64,140
2. Szomron i Emek Chefer	213,992	81,368	265,710	102,399
3. Emek Zewulun i Emek Ire	254,898	252,345	611,025	286,775
4. Judea	395,589	147,131	477,659	160,318
5. Szaron	116,384	26,898	190,896	33,111
Ogółem	1,302,929	592,580	1,693,340	669,743

Produkcja jaj w żyd. koloniach prywatnych

Okręg	Grudzień 1936 r.		Styczeń 1937 r.	
	ilość jaj	zapotrz. własne	ilość jaj	zapotrz. własne
1. Tel-Awiw i okolice	49,466	12,938	77,883	21,657
2. Jerozolima i okolice	7,200	2,300	8,200	1,800
3. Hajfa i okolice	123,634	17,101	176,391	21,836
4. Galilea Dolna	40,019	22,923	52,297	28,061
5. Galilea Górna	35,650	16,915	34,400	14,745
6. Szomron	108,766	29,855	165,926	42,543
7. Haszaron	377,389	77,178	510,611	115,604
8. Judea	130,840	27,522	163,790	32,602
9. Różne	6,878	5,976	8,518	8,518
Ogółem	879,842	212,708	1,198,016	278,366

Hodowla bydła. Warunki klimatyczne Palestyny są odpowiednie dla hodowli bydła. W ostatnich latach hodowla ta wykazała znaczny rozwój i obejmowała nie tylko krowy dojne, lecz i bydło przeznaczone na ubój. W ostatnich latach przeprowadzono szereg prób w kierunku podniesienia jakości bydła. W tym celu sprowadzono z zagranicy większe transporty bydła rasowego.

Według przeprowadzonych przez rząd palestyński spisów, ilość bydła w kraju przedstawiała się, jak następuje:

	1930	1932	1934
konie	13.825	14.100	16.355
muły	5.304	5.599	7.481
osły	76.858	47.177	75.784
wielbłądy	25.341	32.317	32.033
bydło rogate	146.397	159.599	130.804
bawoły	5.247	7.402	4.540
owce	252.773	247.669	188.267
kozy	440.132	380.608	380.511

Ilość bydła rogatego i owiec zmniejszyła się w r. 1934 na skutek złego urodzaju w r. 1932/33 i 1933/34. Warto podkreślić, iż Żydzi konsumują przeważnie mięso bydła rogatego, natomiast Arabowie — mięso owiec i kóz. Sierść zwierząt zarzynanych jest garbowana w kraju i sprzedawana na rynku wewnętrznym.

Rybołóstwo. Rybołóstwo w Palestynie jest jeszcze słabo rozwinięte, mimo, iż rynek wewnętrzny zostaje coraz bardziej rozszerzany dzięki znacznemu przypływowi imigrantów z krajów zachodnio-europejskich, którzy są przyzwyczajeni do spożywania rozmaitych gatunków ryb. Palestyna nie posiada w chwili obecnej specjalnego portu do połowu ryb. Istniejące w Hajfie, Jaffie i Tel-Awiwie porty nie są odpowiednie dla tego celu. Ostatnio podniesiona została inicjatywa wybudowania na brzegach Palestyny specjalnego portu rybackiego. Roczna wartość ryb połowu palestyńskiego wynosi około ŁP. 100.000. Należy przy tym wspomnieć, iż import ryb świeżych i konserw rybnych wynosił w r. 1934 4.231 ton wartości ŁP. 142.000.

Pszczelnictwo. Również i pszczelnictwo wykazało w ostatnich latach znaczny rozwój. Ilość uli wzrosła w okresie 1933—1936 z 6.386 do 13.985. Ilość uli w posiadaniu żydowskim we wspomnianym okresie wzrosła z 4.437 do 11.191.

Rozwój pszczelnictwa w Palestynie przedstawia następująca tabela:

	ule w posiadaniu żydowskim	**%**	**ule w posiadaniu nieżydowskim**	**%**	**ogółem**
1932	4.437	70	1.949	30	6.386
1933	5.943	73	2.119	27	8.065
1934	11.191	80	2.794	20	13.965

Spółdzielnia „Tnuwa" sprzedała w r. 1935 — 90 ton miodu wobec 63 ton w r. 1934.

(C. d. n.)

Sprawozdanie z rynku owoców cytrusowych w Palestynie za miesiąc marzec 1937 roku

Poniższe sprawozdanie jest oficjalną enuncjacją Związku Producentów Owoców Cytrusowych w Palestynie.

W ciągu marca r. b. palestyński przemysł cytrusowy osiągnął punkt kulminacyjny; od początku sezonu wyeksportowano 10 milj. skrzynek. Do końca miesiąca marca r. b. od początku sezonu cytrusowego wyeksportowano 9.051.839 skrzynek pomarańczy, grejpfrutów zaś — 1.116.476 skrzynek, cytryn — 61.900 skrzynek, innych owoców cytrusowych — około 3.000 skrzynek. Ogółem więc wyeksportowano w sezonie bieżącym do końca marca 10.233.213 skrzynek cytrusowych. Jeśli cyfry te porównamy z cyframi roku ubiegłego wzrost wyniesie około 95% dla pomarańczy i około 115% — dla grejpfrutów. Tak znaczny wzrost eksportu nasuwa konieczność rozpatrzenia zagadnień palestyńskiego przemysłu cytrusowego, gdyż zagadnienia te wymagają bezzwłocznej uwagi.

Jasnym jest, iż ze względu na tak wielkie ilości owoców eksporterzy nie osiągnęli tak dobrych rezultatów, jak w poprzednich latach; wg. ogólnego zdania około ½ milj. skrzynek owoców cytrusowych pozostawiono dla zaokrętowania w miesiącu kwietniu. Należy wziąć pod uwagę, iż zwłoka w zaokrętowaniu nastąpiła wskutek burz i deszczów, panujących w marcu.

Poniżej podajemy cyfry odnośnie eksportu owoców cytrusowych z Palestyny w sezonie 1936 i 1937 r. (na dzień 31 marca) wg portów:

	do 31 marca 1937	do 31 marca 1936
Hajfa	6.070.003	2.158.713
Jaffa	3.689.655	3.474.463
Tel-Awiw	316.289	—
Port Said	157.266	169.662
Ogółem	10.233.213	5.812.838

Jak widać z powyższej tabeli w sezonie 1936/7 wyeskportowano przez port Hajfa 3 razy więcej, niż w sezonie 1935/6. Przez Jaffę eksport ten wzrósł jedynie w miesiącu marcu 1937 w stosunku do marca 1936, w poprzednich zaś miesiącach eksport przez ten port był nawet mniejszy w stosunku do roku poprzedniego. Do końca sezonu 1936/7 młody port w Tel-Awiwie będzie miał zaokrętowanych ogółem 400.000 skrzynek.

Warunki zbiorów.

Jak można było przewidzieć, nieprzychylne warunki klimatyczne w sezonie 1936/37 wpłynęły niekorzystnie na jakość owoców. Ilość zepsutych owoców spadła dopiero pod koniec miesiąca marca. W ciągu pierwszej połowy miesiąca marca, zarówno Anglia, jak i inne kraje europejskie, otrzymały z Palestyny owoce słabe i nadpsute. Miało to niewątpliwie wpływ na stan rynków, jak i poziom cen, co niewątpliwie pociągnęło za sobą wiele przykrości dla eksporterów palestyńskich.

Wielka Brytania.

W ciągu miesiąca marca wyeksportowano do Anglii 1.500.000 skrzynek wobec 452.000 w tym samym miesiącu roku poprzedniego. Eksport w tym miesiącu wzrósł trzykrotnie. Porty Londyn i Liverpul sprowadziły 1 milj. skrzynek w równych częściach. Po portach tych następuje Glasgow ze 150.000 skrzynek, port Hull ze 120.000 skrzynek i Southampton z przeszło 85.888 skrzynek. Ogółem rynek angielski sprowadził z Palestyny w sezonie 1936/7 ponad 7 milj. skrzynek, tj. 70½ całego palestyńskiego eksportu owoców cytrusowych w tymże sezonie. W tymże okresie roku ub. Anglia sprowadziła zaledwie 3.900.000 skrzynek owoców cytrusowych.

Owoce przybywały w wielu wypadkach w takim stanie, że musiały ulec przepakowywaniu. Czas trwania między nadejściem owoców a ich pojawieniem się na rynku był bardzo długi ze względu na czynności związane z wyokrętowywaniem i przepakowaniem. W wielu wypadkach niemożliwym było znaleźć odpowiedniej ilości robotników dla czynności przepakowywania owoców cytrusowych. Na kilka dni przed Wielkanocą znajdowało się około 200.000 skrzynek owoców cytrusowych w londyńskich dokach portowych, które czekały na przepakowanie. W niektórych wypadkach londyńskie władze portowe nie zezwalały na przepakowanie w magazynach portowych ze względu na brak miejsca; trzeba było zatem przewozić te owoce do magazynów agentów, co oczywiście związane było z dużymi kosztami.

CENY.

Na początku miesiąca marca r. b. ceny były bardzo niskie. Po przepakowaniu, pomarańcze dużych rozmiarów sprzedawane były w Londynie w cenie od sh. 7 do 7/6; średnie od 7/— — 8/6 i małe od 8/9 — 10/—. Grejpfruty zaś sprzedawane były w cenie 8/— — 9/—.

W drugim tygodniu miesiąca marca dała się zaznaczyć pewna poprawa. W Londynie sprzedawane były pomarańcze w cenie 8/— — 9/6,

średnie 8/— — 10/9 i małe 10/— — 12/6. Grejpfruty zaś sprzedawane były w dalszym ciągu po niskich cenach.

W połowie miesiąca duże pomarańcze osiągnęły w Liwerpulu cenę 8/— do 9/—, średnie 8/6 — 11/6 i małe 11/— — 13/—. Grejpfruty zaś sprzedawane były od 7/— do 12/—.

Pod koniec miesiąca marca r. b. ceny na owoce cytrusowe kształtowały się na rynkach:

londyńskim:		
Pomarańcze	duże	7/6 — 8/6
„	średnie	8/— — 9/6
„	małe	10/9 — 12/6
Grejpfruty		8/— — 9/6
liwerpulskim:		
Pomarańcze	duże	7/6 — 9/—
„	średnie	8/6 — 10/9
„	małe	10/6 — 13/6
Grejpfruty		7/— — 12/6

Ceny pod koniec miesiąca były uzależnione od ogromnych ilości owoców cytrusowych, przybywających do portów brytyjskich przed wprowadzeniem wyższych stawek celnych.

Ceny osiągane nie dają od razu zysków, ceny te bowiem odnoszą się do owoców już przepakowanych i znajdujących się na rynku, inne zaś owoce sprzedawane były po znacznie niższych cenach. Duże straty zostały spowodowane faktem, iż po przepakowaniu poważne ilości owoców musiały być odrzucone.

Grejpfruty przybywały przeważnie w stanie dobrym. Niskie ceny, jakie otrzymywano za te owoce, spowodowane były nadmierną podażą tego owocu, która znacznie przewyższała potrzeby rynku. Na ogół rynek angielski konsumuje 25.000 skrzynek grejpfrutów tygodniowo, podczas gdy import tylko od 10 do 17 marca wyniósł z Palestyny nie mniej niż 70.000 skrzynek.

Eksporterzy hiszpańscy też nie próżnowali i mimo piętrzących się trudności posyłali całe szeregi ładunków owoców cytrusowych do Anglii. Ładunki te oczywiście nie były tak duże, jak w styczniu i lutym. Na skutek sukcesów odniesionych przez generała Franka w paraliżowaniu wszelkich ładunków idących z okręgu Walencja, owoce przesyłane były lądem do portów francuskich, a następnie zaokrętowywane bezpośrednio do Dower i Londynu. Dobre gatunki owoców hiszpańskich były sprzedawane po wysokich cenach, tj. od 10/— do 15/6 a nawet więcej. Większa część jednak owoców niskich gatunków sprzedawana była w cenie 6/— do 10/— sh.

Holandia.

Holandia sprowadziła z Palestyny w miesiącu marcu największą ilość owoców po Anglii, tj. ponad 137.000 skrzynek. Od początku sezonu Holandia sprowadziła 550.000 skrzynek wobec 334.000 skrzynek w roku poprzednim.

W początkach marca pomarańcze duże sprzedawane były w cenie 4,37 do 4,75 florenów, średnie zaś w cenie 4,65 do 5,37; grejpfruty — 3,75 do 5,37 florenów. Pod koniec marca pomarańcze duże po przepakowaniu sprzedawane były w cenie 4,12 — 4,75 florenów, średnie od 4,50 — 6 florenów, a grejpfruty od 3,25 — 4,37 florenów.

Francja.

Po dłuższych pertraktacjach rząd francuski zgodził się udzielić w końcu dodatkowego kontygentu na przywóz z Palestyny 7.500 ton pomarańczy, wobec tego w marcu wysłane zostały dalsze 80.000 skrzynek. Ogólna ilość owoców palestyńskich, wysłana w sezonie bieżącym do Francji, doszła do 250.000 skrzynek, co stanowi poważny wzrost w stosunku do 115.000 skrzynek w roku poprzednim. Ceny w początku marca były nieco wyższe, niż w lutym; dochodziły one bowiem do 120 — 140 franków za skrzynkę pomarańczy i 115 — 125 franków za skrzynkę grejpfrutów. Obecnie są prowadzone pertraktacje w sprawie otrzymania zezwolenia od rządu francuskiego przeniesienia niewykorzystanej kwoty kontyngentu z sezonu bieżącego, na skutek zamknięcia już tegoż, na sezon przyszły.

Niemcy.

Na skutek osiągniętego porozumienia kontyngent został zwiększony o 750.000 marek, ale warunki zostały utrudnione. W marcu r. b. wyeksportowano do Niemiec około 57.000 skrzynek owoców cytrusowych. W ciągu całego sezonu Niemcy importowały 310.000 skrzyń owoców palestyńskich, w porównaniu z 218.000 skrzynek w sezonie poprzednim.

Szwajcaria.

Import pomarańczy z Hiszpanii został zupełnie przerwany; na rynku były jedynie pomarańcze włoskie i palestyńskie. W ciągu marca przybyło 8.600 skrzynek owoców palestyńskich. W ciągu całego sezonu Szwajcaria przywiozła z Palestyny 40.000 skrzynek pomarańczy. Rynek ten również sprowadził znaczną ilość palestyńskich grejpfrutów.

Europa Środkowa.

	do 31 marca 1936	do 31 marca 1937
Czechosłowacja	148.644	77.787
Austria	34.191	22.106
Węgry	7.370	6.504

Znaczny wzrost importu palestyńskich owoców nastąpił w Czechosłowacji, gdzie palestyńskie owoce zastąpiły owoce, sprowadzane dotychczas z Hiszpanii.

Polska.

Polska sprowadziła w sezonie bieżącym do końca marca około 275.000 skrzynek wobec 310.000 skrzynek w roku poprzednim. W miesiącu marcu rynek polski był zalany znacznymi ilościami owoców hiszpańskich, co wpłynęło m. in. na ogólną obniżkę cen owoców cytrusowych. Owoce z Palestyny nadchodziły do Polski w stanie nadgniłym, powodując wielkie straty dla importerów polskich.

Skandynawia i Dania.

Poniższa tabela podaje cyfry importu palestyńskich owoców cytrusowych w krajach skandynawskich i Danii:

	do 31 marca 1936	do 31 marca 1937
Szwecja	300.397	172.054
Norwegia	153.349	103.595
Finlandia	73.956	44.585
Dania	72.480	81.919
Ogółem	600.182	402.153

Podczas, gdy import palestyńskich owoców cytrusowych do Danii uległ pewnemu obniżeniu, to do krajów skandynawskich znacznie się zwiększył. Szwecja sprowadziła w marcu r. b. tylko nieznaczne ilości owoców cytrusowych z Hiszpanii, a jaffskie owoce opanowały prawie że cały rynek. Niestety szereg ładunków palestyńskich owoców przybył w stanie nadgniłym; w przeciwnym wypadku import tychże owoców w Szwecji w r. b. byłby jeszcze większy.

Norwegia wykazywała w miesiącu marcu r. b. kilkakrotnie duże za-

potrzebowanie na palestyńskie owoce cytrusowe. Ładunki jednak palestyńskich owoców, przybyłe z Anglii, podważyły stałość rynku. Szereg importerów, którzy zakupili owoce po cenach fix z góry, zmuszeni byli sprzedać je po cenie kosztu lub nawet niższej.

Rumunia.

Niestety rząd rumuński wprowadził zwiększoną stawkę celną na przywóz do Rumunii owoców cytrusowych. W ciągu marca przybyło do Rumunii 45.000 skrzynek owoców cytrusowych. Ogółem import palestyńskich owoców cytrusowych w bieżącym sezonie wynosi 178.000 skrzynek wobec 132.000 skrzynek w roku poprzednim.

Kanada.

Eksporterzy palestyńscy nie byli w stanie eksportować do Kanady w marcu, mimo że widoki zbytu tych owoców w tym roku były dobre. To nie przeszkadzało innym kupcom w Anglii w zaokrętowywaniu via Liwerpul od czasu do czasu kilku tysięcy skrzynek; owoce te sprzedawane były po bardzo dobrych cenach. System celny Kanady został zmieniony na lepsze, jeśli chodzi o Palestynę. W Kanadzie bowiem przywozowa stawka celna na grejpfruty wynosiła 1 cent za 1 funt, co stanowiło około sh 3/7 za skrzynkę. Na mocy specjalnej umowy jednak Stany Zjednoczone płaciły tylko 50% tej stawki. Obecnie został podpisany układ pomiędzy Anglią i Kanadą, na mocy którego wszystkie kraje będące pod protektoratem lub mandatem brytyjskim są uprawnione do korzystania z wszelkich przywilejów, których udziela Kanada innym krajom na mocy klauzuli największego uprzywilejowania. W rezultacie więc Palestyna korzysta obecnie z 50% zniżki cła na grejpfruty, tj. ½ centa za 1 funt (lb), czyli sh 1/10 za skrzynkę.

Rozbudowa portu w Lyddzie

Wielka Brytania potęgę swego Imperium zawdzięcza w pierwszym rzędzie swej potężnej flocie, która od setek lat przemierzając wzdłuż i wszerz morza całej kuli ziemskiej, coraz to gdzieindziej zatykała zwycięski sztandar brytyjski, ustawicznie przysparzając Koronie nowych zdobyczy terytorialnych i bogactw gospodarczych, które Anglii pozwoliły wysunąć się na czoło wszystkich państw świata. W zdobytych krajach Anglicy gruntowali swą potęgę przez kolonizację i budowę nowych portów morskich. Kolonizacja zapewniała im celową eksploatację nowych tere-

nów, a silna flota zabezpieczała przed zakusami tych, którzy spostrzegłszy co stracili, lub co zdobyć mogli, pragnęli zdobywców pozbawić owoców ich zwycięstwa. Dużo krwi i pieniędzy pochłonęły wyprawy morskie. Opłaciły się jednak stokrotnie.

Dzisiaj poza ziemią i wodą występuje trzeci element, który poczyna odgrywać coraz większą rolę w życiu narodów.

Elementem tym jest powietrze. Szerokie drogi w każdym kierunku stoją dla wszystkich otworem. Kto pierwszy zdoła je zdobyć dla siebie i ugruntować się na nich, stanie się panem przestworzy, co da mu w przyszłości równe korzyści, jak panowanie na lądzie czy morzu.

I tu znów Anglia, wiedziona instynktem i wielowiekowym doświadczeniem, pierwsza czyni wielkie kroki w tej dziedzinie. Angielskie samoloty komunikacyjne okrążają niemal całą kulę ziemską. Ale mieć silną i wielką flotę powietrzną nie znaczy to jeszcze być panem przestworzy. Podobnie jak w marynarce, gdzie chcąc mieć wielką flotę, trzeba pobudować dla niej porty i bazy, tak i w lotnictwie trzeba budować przyziemia, które są oparciem dla komunikacji powietrznej.

W ostatnich latach w budżecie Anglii wstawiono bardzo poważne kwoty na rozwój lotnictwa komunikacyjnego. Jest rzeczą charakterystyczną, że większą część tych pieniędzy przeznaczono nie na zakup nowych aparatów, ale na budowę lotnisk. To właśnie wskazuje na to, jak Anglicy planowo i metodycznie dążą do osiągnięcia nowych zdobyczy w powietrzu.

Najlepszym przykładem wagi, jaką Anglicy przykładają do wartości komunikacji lotniczej, jest budowa nowego portu w Lyddzie i Hajfie w Palestynie. Lydda będzie ogniwem w łańcuchu baz lotniczych, budowanych przez Anglików na trasie, łączącej Metropolię z Dominiami. Droga lotnicza biegnąca od Londynu przez Aleksandrię, Port Said, Gazę, Bagdad, Basrah do Indyj wzdłuż całej trasy, wyposażona jest w znakomite lotniska. Obecnie jedno z nich, a to lotnisko w Gazie, ze względu na niekorzystne położenie, ma być zniesione i zastąpione nowym lotniskiem w Lyddzie.

Skromne dotychczas miasteczko położone o 16 km. od Tel-Awiwu, 42 km od Jerozolimy, stanie się w krótkim czasie ośrodkiem lotniczym Bliskiego Wschodu i bramą na historyczne szlaki do Indyj, którymi przed wiekami przeciągały zwycięskie wojska po zdobycze kolonialne, tworząc i gruntując potęgę Imperium.

Port lotniczy w Lyddzie będzie jednym z najlepiej urządzonych

portów na szlaku do Indyj. Na koszty budowy preliminowana została suma 250.000 funtów szterlingów. W pierwszym rzędzie wykonano budowę dróg startowych i lądowań, których powierzchnia ogólna wynosi 300.000 m^2. Jest ich kilka, co umożliwia start i lądowanie w każdym kierunku, zależnie od kierunku wiatru. Długość każdej drogi wynosi 1.200 m., a szerokość 100 m. Ponieważ przy budowie natrafiono na specjalnie niekorzystne warunki glebowe, musiano więc zastosować nową metodę nawierzchni, nieprzepuszczającą wody. Głównym składnikiem materiału, tworzącego nawierzchnię, jest bitum. Wszystkie drogi startowe są połączone w ten sposób, że samolot po wylądowaniu szybko kołuje do hangaru, ustępując miejsca innym samolotom. Prócz pola lądowań port wyposażony będzie we wszystkie najnowocześniejsze zdobycze techniki, które mogą mieć zastosowanie w lotnictwie. Znajdą więc tam pomieszczenia radiostacje krótko- i długofalowe dla porozumiewania się z samolotem, bezpośrednie połączenia telefoniczne i telegraficzne z innymi portami, dalekopisy, stacje goniometryczne, radiolatarnie oraz oświetlenia nocne. Również i obsługa meteorologiczna wyposażona będzie w najnowocześniejsze przyrządy dla obserwacji.

Sam budynek portowy wybudowany będzie według najnowocześniejszych wzorów przy zastosowaniu największego komfortu. A więc w budynku tym mieścić się będą, prócz biur i pomieszczeń dla personelu, restauracja, hotel, czytelnia, basen pływacki itd. Te urządzenia mają na celu nie tylko wygodę dla podróżnych, ale mają one przyciągnąć i zachęcić mieszkańców pobliskiej Jerozolimy i Tel-Awiwu do częstego odwiedzania lotniska, jako miejsca rozrywkowego, co pośrednio niewątpliwie przyczyni się do zainteresowania szerokich sfer lotnictwem.

Dotychczas lądują na lotnisku w Lyddzie samoloty kilku europejskich i amerykańskich towarzystw. Dla jednych z nich Lydda jest tylko etapem dalszej drogi, dla innych jest celem. Wśród tych samolotów są i maszyny LOTU, które przemierzywszy przestworza nad lądami i morzami tworzą pomost między Północą, a Bliskim Wschodem. Jakkolwiek port lotniczy w Lyddzie jest portem docelowym dla samolotów LOTU, to jednak tu nie kończą się dla nas szlaki powietrzne, a raczej zaczynają się powiązania z liniami światowymi.

Jak więc widać, rozbudowa portu w Lyddzie, interesuje nas nie tylko dlatego, że jest ona widomym znakiem zdobywania przestworzy przez Wielką Brytanię, ale i dlatego, że lotnisko w Lyddzie ściśle łączy się z naszą komunikacją powietrzną, która też już wkroczyła na tory światowe.

PRZEGLĄD PRASY

Piękna inicjatywa Polskich Linij Lotniczych „LOT" utworzenia stałej komunikacji lotniczej między Polską a Palestyną, uwieńczona wielkim sukcesem, oraz zorganizowanie przez Dyrekcję „LOT‘u" wycieczki dziennikarzy do Palestyny znalazły silny oddźwięk w prasie zarówno stołecznej, jak i prowincjonalnej. Prasa zamieszcza stale reportaże i artykuły, podkreślające wielki wysiłek P.L.L. „LOT" oraz znaczenie zarówno gospodarcze jak i prestiżowe wyżej wspomnianej trasy lotniczej dla Rzeczypospolitej.

Prasa palestyńska wydała w dniu 19 maja specjalne numery poświęcone rocznicy rozpoczęcia budowy portu w Tel-Awiwie. W artykułach podkreślone jest wielkie znaczenie pierwszego portu żydowskiego dla rozwoju żydowskiego sektora gospodarczego. Przez rozpoczęcie budowy Jiszuw dał wyraz niezłomnej woli, by wbrew wszelkim przeszkodom nadal kontynuować rozpoczęte dzieło konstruktywne, budowy Siedziby Narodowej.

„Haarec", „Dawar" i „Haboker" zamieszczają artykuły omawiające szczegółowo działalność portu tel-awiwskiego w pierwszym roku jego istnienia. Artykuły te, zaopatrzone w tablice statystyczne, stanowią bardzo bogaty materiał informacyjny.

„Haolam", centralny organ Światowej Organizacji Syjonistycznej, z dn. 20 maja b. r. w artykule „Nasz stosunek do sąsiadów" omawia zagadnienia żydowsko-arabskie w Palestynie. M. i. autor podkreśla, iż Żydzi powinni przekonać Arabów, iż ich humanitaryzm nie wypływa z jakiejś słabości, lecz jest wynikiem prastarej kultury. Jesteśmy przeciwnikami przelewu krwi, to jednak nie znaczy, byśmy zezwolili na dobrowolne mordowanie naszych braci.

„Taasyja we Kalkala" w nr 2 zamieszcza szereg artykułów, omawiających obecną sytuację w poszczególnych gałęziach przemysłu palestyńskiego.

„Kurier Warszawski" z dn. 19 maja b. r. w artykule pt. „Turcja, Sowiety i Azja" omawia ewolucję polityki zagranicznej państwa tureckiego, wskazując na powstającą coraz większą przepaść między Rosją Sowiecką a krajem Ataturka. Autor m. i. porusza sprawę tzw. paktu przednio-azjatyckiego, mającego objąć Turcję, Irak, Iran i Afganistan, zaznaczając, iż „prace przygotowawcze w tym kierunku są niemal ukończone od dawna, mimo to jednak do podpisania paktu jakoś nie dochodziło. Przyczyną tej zwłoki były niewątpliwie nadal jeszcze istniejące rozdźwięki turecko-arabskie, które z taką siłą wybuchły przy niedawnym zatargu o Sandżak Aleksandretty. Irak, stojący na czele narodowego ru-

chu arabskiego, nie odnosił się najprzychylniej do nowej Turcji, a w sporze turecko-syryjskim o Aleksandrettę stał oczywiście po stronie Syrii. Trzeba było dopiero niedawnej rewolucji w Bagdadzie i obalenia poprzedniego antytureckiego (anglofilskiego) gabinetu, oraz powołanie na jego miejsce obecnego, turkofilskiego, by, równolegle z likwidacją zatargu o Aleksandrettę, doprowadzić do zbliżenia między Turcją a Irakiem".

„Gazeta Polska" z dn. 14 maja b. r. w artykule d-ra B. Richtera pt. „Tajemnica przyrostu ludności" omawia zagadnienie populacyjne Egiptu.

„Polska Informacja Polityczna" — reprezentująca poglądy Ministerstwa Spraw Zagranicznych, — nawiązując do działalności brytyjskiej Komisji Królewskiej, podkreśla pozytywny stosunek rządu polskiego do aspiracyj narodu żydowskiego, zmierzających do odbudowy żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie. Pozytywne ustosunkowanie się do odbudowy Palestyny, jako Siedziby Narodowej Żydów, stanowi jeden z tradycyjnych czynników polskiej polityki zagranicznej. Już w marcu 1936 r. b. premier i minister spraw zagranicznych R. P., Aleksander Skrzyński, w liście do prezydenta egzekutywy syjonistycznej, Nachuma Sokołowa, podkreślił zainteresowanie, z jakim rząd polski śledzi rozwój usiłowań organizacji syjonistycznej, zmierzających do odrodzenia żydowskiej indywidualności narodowej i kulturalnej na gruncie Palestyny".

„Hajnt" z dn. 30 maja b. r. zamieszcza korespondencję p. A. Alperna z Paryża pt. „Uroczystość otwarcia Pawilonu Palestyńskiego na Wystawie Paryskiej". W korespondencji podkreślone jest, iż na Wystawie Paryskiej widoczna jest specjalna sympatia dla Pawilonu Palestyńskiego i tym się też tłumaczy, iż w uroczystości jego otwarcia brali udział wybitni przedstawiciele życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego Francji. W przemówieniach wybitnych osobistości nieżydowskich widoczne było wielkie zrozumienie dla narodowego dzieła odbudowy Palestyny. Mówcy podkreślali entuzjazm, panujący wśród młodzieży żydowskiej. Renesans narodu żydowskiego w Palestynie promieniuje i na żydostwo w galucie. Obecnie przeżywamy odrodzenie narodu żydowskiego w jego prastarej ojczyźnie.

„Nowy Dziennik" w artykule reportażowym d-ra I. Schwarzbarta pt. „Przez nową Turcję — do starego Konstantynopola" omawia odrodzenie polityczne Turcji oraz aktywizację życia gospodarczego.

„Nasz Przegląd" zamieszcza ciekawe korespondencje p. M. Wolman-Sieraczkowej o obecnych stosunkach gospodarczych i politycznych w Palestynie.

P. W.

Przepisy i informacje w sprawie obrotu rozrachunkowego Polsko-Palestyńskiego

Poniżej podajemy wszelkie okólniki i instrukcje oficjalne, które się ukazały w związku z wejściem w życie z dniem 1-go maja r. b. układu clearingowego polsko-palestyńskiego, zawartego między Polskim Instytutem Rozrachunkowym a Agencją Żydowską dla Palestyny.

(Przyp. Red.).

I.

Okólnik Komisji Dewizowej Nr. 44 z dn. 29.IV.1937 r.

ROZRACHUNEK Z LUDNOŚCIĄ ŻYDOWSKĄ W PALESTYNIE.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 maja 1937 r. porozumienia rozrachunkowego, zawartego przez Polski Instytut Rozrachunkowy z przedstawicielstwem ludności żydowskiej w Palestynie, Komisja Dewizowa zarządza, co następuje:

1.

Należności ludności żydowskiej, zamieszkałej w Palestynie, z tytułu importu towarów palestyńskich do polskiego obszaru celnego, jak również zaliczki na te towary, mogą być przekazywane tylko za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego. To samo dotyczy kosztów dodatkowych, związanych z takim importem, tudzież z eksportem towarów polskich, dokonanych z polskiego obszaru celnego do Palestyny dla odbiorców żydowskich.

Eksport z polskiego obszaru celnego towarów polskich do Palestyny dla odbiorców żydowskich będzie mógł być dokonywany za zapłatą w drodze rozrachunku na warunkach, określonych instrukcją Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, jaką otrzymają organizacje, wydające zaświadczenia walutowe. Instrukcja ta będzie zawierać listę towarów, które nie mogą być wywożone do Palestyny za zapłatą w drodze rozrachunku.

2.

Wyłącznie za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego mogą być wykonywane do Palestyny przekazy na następujące cele:

a) na cele związane z emigracją ludności żydowskiej do Palestyny,
b) na koszty utrzymania i zapomogi dla ludności żydowskiej w Palestynie,
c) na cele turystyki do Palestyny dla turystów-Żydów.

3.

Komisja Dewizowa upoważnia — aż do odwołania — Polski Instytut Rozrachunkowy do przekazywania do Palestyny w drodze rozrachunku:

a) na cele turystyczne kwot pokazowych do wysokości ŁP. 40 od osoby na podstawie paszportu zagranicznego, zaopatrzonego wizą pobytową,

b) na koszty utrzymania osób przebywających w Palestynie w celach kształcenia się i leczniczych do wysokości zł. 250 na osobę miesięcznie oraz na zapomogi do wysokości zł. 100 na osobę miesięcznie po stwierdzeniu faktu i celu przebywania w Palestynie oraz konieczności przekazu w myśl przepisów okólnika Nr 4 z dnia 17.XII.1936 r. pkt. 3,

c) kwot pokazowych, wymaganych od emigrantów przy wjeździe do Palestyny w wysokości oznaczonej w certyfikacie imigracyjnym, nie więcej jednak niż ŁP. 1.000 od osoby, z zastrzeżeniem podjęcia przekazu w Palestynie osobiście przez emigranta,

d) na zakup działek gruntu i inne cele inwestycyjne w Palestynie do wysokości ŁP. 250 od osoby, po stwierdzeniu, że dana osoba otrzyma pozwolenie na imigrację oraz — że dokonane inwestycje będą uwzględniane przy ustalaniu dla niej kwoty pokazowej.

Przekazy na cele wyszczególnione w rozdziale 2 pkt. a) — c) wyższych sum, niż wyżej wymienione, będzie przyjmował Polski Instytut Rozrachunkowy tylko na zasadzie osobnego zezwolenia Komisji Dewizowej, udzielonego przez nią na podstawie wniosku, ogłoszonego za pośrednictwem Oddziału Banku Polskiego lub banku dewizowego.

4.

Przepisy niniejszego okólnika obowiązują również przedsiębiorstwa i organizacje, którym Komisja Dewizowa udzieliła generalnych upoważnień do samodzielnego dysponowania posiadanymi zapasami dewiz (autonomie dewizowe).

II.

INFORMACJE DLA IMPORTERÓW TOWARÓW, DOSTARCZANYCH PRZEZ LUDNOŚĆ ŻYDOWSKĄ, ZAMIESZKAŁĄ W PALESTYNIE, DO POLSKI.

1) Przywóz do polskiego obszaru celnego towarów, dostarczanych przez ludność żydowską, zamieszkałą w Palestynie, jest uzależniony od wpłacenia w P. I. R. należności za towary w myśl postanowień protokołu pomiędzy P. I. R. a Agencją Żydowską z dnia 4 marca 1937 r.

2) Podania o pozwolenie przywozu, uiszczanie opłat manipulacyjnych Min. Przemysłu i Handlu itp. formalności, importer winien załatwić bezpośrednio we własnym zakresie w normalnym trybie, przewidywanym przez odnośne przepisy dla pozwoleń przywozu.

3) Pozwolenia na przywóz są doręczane przez P. I. R., względnie Delegatów P. I. R. w siedzibach Izb Przemysłowo-Handlowych.

4) Zapłata za towar następuje za pośrednictwem P. I. R. Bezpośrednie rozliczenia z dostawcą są niedopuszczalne. Rozliczenie przez P. I. R. odbywa się na podstawie faktury, która winna obejmować cenę franco granica polska, bez cła, tzn. łącznie z kosztami przewozu i ubezpieczeń do granicy polskiej itd. Dostawca winien podać w fakturze wagę towaru brutto i netto w kilogramach. Faktura winna być poświadczona przez Palestyńsko-Polską Izbę w Tel-Awiwie. W fakturze lub w załączniku do niej winno być złożone oświadczenie dostawcy i zgoda na zapłatę w rozrachunku.

5) Celem uzyskania pozwolenia przywozu, importer wpłaca należność za towar wraz z opłatami P. I. R. do banku, przedkładając fakturę wraz z kopią i wypełniając zgłoszenie importera wg. formularza wzór P. I. R. 101 oraz załączając zobowiązanie dostarczenia kwitu celnego. Pozwolenie może być doręczone na podstawie kilku faktur na ten sam towar. Waga i wartość wymienione w fakturze winny się zgadzać z tymiż danymi w pozwoleniu przywozu. Stronę 5 zgłoszenia, potwierdzonego przez bank, należy przedłożyć P. I. R. lub Delegatowi P. I. R. przy Izbie Przemysłowo-Handlowej wraz z fakturą, jako dowód uiszczenia należności za towar i opłaty P. I. R.

6) Importerzy zamieszkujący poza siedzibą banku, upoważnionego do przyjmowania wpłat (patrz p. 7) lub jego oddziału, mogą dokonywać wpłat drogą dowolną do oddziału banku na terenie Izby Przemysłowo-Handlowej, przesyłając równocześnie do tegoż oddziału wypełnione zgłoszenie importera, opłacając dodatkowo gr. 55, tytułem zwrotu kosztów porta.

Jeżeli zgłoszenie jest prawidłowo wypełnione, bank przesyła stronę 5 wraz z fakturą P. I. R. lub Delegatowi P. I. R. celem wysłania listem poleconym pod adresem importera pozwolenia przywozu.

7) Wpłata następuje w złotych, o ile faktura opiewa na ŁP., przeliczenie następuje wg. kursu rozrachunkowego, podanego przez P. I. R., a ustalonego przez Komisję Specjalną.

O ile faktura nie opiewa na ŁP. lub złote, przeliczenie następuje wg. ostatnio znanego średniego kursu urzędowego, transakcyjnego waluty fakturowej, notowanej na Giełdzie Warszawskiej, a obowiązującego w dniu wpłaty.

Wpłaty są przyjmowane w następujących bankach (i ich oddzia-

łach): Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, Bank Polska Kasa Opieki, Bank Handlowy w Warszawie, Bank Związku Spółek Zarobkowych, Powszechny Bank Związkowy w Polsce, Powszechny Bank Kredytowy.

8) Wydawanie pozwoleń przywozu bez zapłaty w gotówce za towar jest możliwe tylko wtedy, jeżeli dostawca stwierdził kredyt w fakturze. W wypadkach takich importer składa w banku zabezpieczenie, po uprzednim porozumieniu z P. I. R. lub Delegatem P. I. R. w siedzibie odnośnej Izby Przemysłowo-Handlowej. Formą zabezpieczenia jest bądź gwarancja bankowa, opiewająca na sumę fakturową, bądź weksel in blanco wraz z deklaracją, upoważniającą P. I. R. do wypełnienia (wzór Nr . . . .), z tym, że wpłata nastąpi w złotych w dniu płatności po kursie obowiązującym w tym dniu w myśl p. 7 niniejszych informacyj.

9) Bieg sprawy wydania pozwolenia przywozu przy dostawie na kredyt jest taki sam, jak przy transakcji gotówkowej, z tym, że importer składa lub przesyła do banku zgłoszenie importera (PIR. 102) wraz z fakturą i zabezpieczeniem. Stronę 3-ą zgłoszenia z fakturą otrzymuje P. I. R. lub Delegat, na dowód, że zabezpieczenie zostało złożone w banku i opłata uiszczona.

10) Narówni z należnościami za towar traktuje się należności ubezpieczeniowe, prowizyjne, koszty przewozu, składowego itp., związane z danym transportem.

11) Z chwilą wpłaty w złotych przez importera na rachunek P. I. R., P. I. R. uznaje Bank P.K.O. Tel-Aviv i przesyła mu zlecenie wypłaty dostawcy odnośnej sumy z rachunku swego w tym banku.

Wypłaty z tego konta odbywają się w miarę posiadanych funduszów na wymienionym rachunku z sum wpłaconych przez odbiorców towarów polskich w Palestynie w ŁP. wg. równowartości w złotych po kursie ustalonym analogicznie jak w Polsce. Wypłaty następują w kolejności, ustalonej datami wpłat importerów w Polsce, z tym, że P. I. R. na zlecenie Komisji Specjalnej może polecać wcześniejsze dokonywanie wypłat dla pewnych kategoryj przekazów.

12) Sumy znajdujące się na kontach rozrachunkowych w Polsce i Palestynie nie są oprocentowane na rzecz wierzyciela ani dłużnika (odbiorcy sumy lub wpłacającego).

13) P. I. R. nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne straty, mogące wyniknąć wskutek wahań kursu walut.

14) P. I. R. pobiera opłaty: tytułem kosztów doręczania pozwolenia 1%, a tytułem zwrotu kosztów rozrachunku 0,5% od sum fakturowych, nie mniej jednak niż jeden złoty, zastrzegając sobie prawo zwrotu wydatków dokonywanych na zlecenie importera lub dostawcy.

15) Informacje niniejsze obowiązują od dnia 1 maja 1937 r. aż do odwołania.

III.

INFORMACJE DLA EKSPORTERÓW TOWARÓW POLSKICH, DOSTARCZANYCH LUDNOŚCI ŻYDOWSKIEJ, ZAMIESZKAŁEJ W PALESTYNIE.

1) Eksporterzy towarów polskich, dostarczanych ludności żydowskiej w Palestynie, mogą w myśl protokołu między P. I. R. a Agencją żydowską z dn. 4 marca 1937 r. otrzymywać pokrycie swych należności w obrocie rozrachunkowym, z wyjątkiem towarów podanych w załączniku.

2) Eksporterzy winni zgłosić się do instytucyj wymienionych w Zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 stycznia 1937 r. (Monitor Polski Nr 21 poz. 33), jako wydających zaświadczenia walutowe, celem otrzymania tych zaświadczeń.

3) Eksporter winien umieścić w rubryce 7-ej zgłoszenia wywozowego „sposób zapłaty" wzmiankę: „w rozrachunku". Jednocześnie winien on złożyć wraz ze zgłoszeniem odpis faktury (invoice) wymaganej przez władze celne Palestyny. Odpis ten winien być poświadczony, jako zgodny z oryginałem przez Izbę naszą. W odpisie winny być zaznaczone warunki sprzedaży umówione z odbiorcą, cena franco granica polska i koszty przewozu od granicy polskiej.

4) Zaświadczenia walutowe są wydawane przez wymienione instytucje w ramach planu obrotów, ustalonych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Zaświadczenia te są ważne w ciągu 3-ch miesięcy od daty wydania i służą do jednorazowej odprawy celnej.

5) Wypłata należności następuje w złotych w Polsce na zlecenie P. I. R. w miarę wpłat odbiorców w Palestynie na rachunek PIR w Banku Polska Kasa Opieki, Tel-Aviv oraz w miarę posiadania na koncie rozrachunkowym w Polsce funduszów gromadzących się z należności palestyńskich, wpłacanych na to konto.

6) Wypłaty następują w kolejności chronologicznie ustalonej datami wpłat dokonanych przez odbiorców towarów w Banku PKO, w Tel-Aviv. Chronologiczna kolejność wypłat może być przesunięta w pewnych kategoriach wpłat na zlecenie Komisji Specjalnej.

7) Eksporter otrzymuje należność za towar wg. ceny franco granica polska. Jeśli towar był fakturowany cif. porty palestyńskie, koszty prze-

wozu, ubezpieczenia itd. od granicy polskiej winny być zaofiarowane w dewizach do skupu bankom dewizowym, co winno znaleźć swój wyraz w potwierdzeniu na egzemplarzu V zgłoszenia wywozu. W wypadkach takich wartość towaru w zaświadczeniu winna obejmować oddzielnie należność regulowaną w rozrachunku i cenę towaru cif port palestyński.

8) Wypłaty następują w złotych w równowartości ŁP., wpłacanych na konto P. I. R. w Banku P.K.O. w Tel-Awiwie wg. kursu rozrachunkowego, obowiązującego w dniu dokonania wypłaty, podanego przez P. I. R. a ustalonego przez Komisję Specjalną, stosownie do wymienionego protokołu.

9) Eksporter otrzymuje należność po:

a) otrzymaniu przez P. I. R. odnośnego awiza w Banku P.K.O. w Tel-Aviv, o wpłacie dokonanej przez odbiorcę,

b) wskazaniu nru zaświadczenia walutowego i otrzymaniu przez P. I. R. potwierdzonego przez Urząd Celny odcinka zaświadczenia,

c) złożeniu odpisu faktury ostatecznej, poświadczonej przez Izbę naszą.

P. I. R. może potwierdzać dyspozycję wypłaty tej należności osobie trzeciej, wskazanej przez eksportera.

10) Eksporterzy, których odbiorcy nie uiścili należności w trybie przewidzianym przez wymieniony protokół, obowiązani są w myśl przepisów dewizowych zaofiarować należność za towar w dewizach do skupu bankom dewizowym, żądając potwierdzenia tego na egzemplarzu V zgłoszenia wywozowego. W wypadkach takich P. I. R. skreśla ich należności z rejestru na koncie rozrachunkowym.

11) P. I. R. nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne straty, mogące wyniknąć wskutek wahań kursu walut.

12) Sumy znajdujące się na kontach rozrachunkowych nie są oprocentowane na rzecz wierzyciela ani dłużnika (odbiorcy sumy lub wpłacającego).

13) Tytułem zwrotu kosztów P. I. R. pobiera opłatę w wysokości 0,5% od sum fakturowych, nie mniej jednak niż jeden złoty. P. I. R. ma również prawo do zwrotu wydatków, dokonanych na życzenie eksportera.

14) Informacje niniejsze obowiązują od dnia 1 maja 1937 r. aż do odwołania.

ZAŁĄCZNIK DO CZĘŚCI III.

1. **Wyroby pochodzenia roślinnego** — w tym: żyto, owies, jęczmień, pszenica, mąka pszenna, mąka żytnia, kasza jęczmienna;

2. **Przetwory chemiczne i farmaceutyczne, farby** — w tym: węglik wapnia, sole lecznicze i mineralne, Vichy, Karlowary (zagraniczne);

3. **Surowce włókiennicze i wyroby z nich** — w tym: przędza wełniana czesankowa, tkaniny wełniane z przędzy nieczesankowej, nici bawełniane, tkaniny bawełniane surowe, tkaniny bawełniane bielone, przędza jutowa, tkaniny jutowe, wyroby dziane bawełniane nie wymienione osobno, wyroby dziane wełniane, nie wymienione osobno;

4. **Drewno** surowe, półobrobione, kłody, bale i dłużyce;

5. **Metale nieszlachetne i wyroby z nich** — w tym: żelazo, zwykła stal, walcowana, — blacha żelazna, stalowa, — wanny, zlewy, umywalnie i inne wyroby żeliwne, drut żelazny, stalowy, drut kolczasty, gwoździe druciane, wkrętki do drzewa żelazne i stalowe, cynk w blachach, płytkach;

6. Wszystkie towary, zawierające więcej niż 20% surowca zagranicznego.

Uwaga. Towary wyżej wymienione mogą być eksportowane do Palestyny pod warunkiem odprowadzenia dewiz z powyższego tytułu w myśl przepisów dewizowych.

IV.

INFORMACJE DLA PRZEKAZUJĄCYCH DO PALESTYNY NALEŻNOŚCI Z TYTUŁÓW NIETOWAROWYCH (emigracja, zakup i spłata działek gruntowych, studia, zapomogi, turystyka itd.).

1) Osoby zamierzające przekazać do Palestyny sumy o powyższym przeznaczeniu, o ile sumy te nie przekraczają norm podanych w p. a), b) i c) rozdziału III Okólnika 44 Komisji Dewizowej, winny zgłosić się do banków wymienionych w p. 3 niniejszych informacyj wraz z zaświadczeniem wymienionym w p. 2 niniejszych informacyj.

O ile sumy te przekraczają wymienione normy, petent winien uprzednio uzyskać specjalne zezwolenie Komisji Dewizowej za pośrednictwem banku dewizowego.

2) Każda osoba, zamierzająca dokonać przekazu do Palestyny należności z tytułów nietowarowych, winna uzyskać zaświadczenie Towarzystwa dla Rozwoju Stosunków Wymiennych pomiędzy Polską a Palestyną (HALIFIN), ul. Graniczna 11, Warszawa (Wzór zał.).

3) Sumy powyższe wraz z zaświadczeniem organizacji wymienionej w p. 2 oraz zgłoszeniem wg. załączonego wzoru winny być składane do następujących banków: Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, Bank Polska Kasa Opieki, Bank Handlowy w Warszawie, Bank Związku Spółek Zarobkowych, Powszechny Bank Związkowy w Polsce, Powszechny Bank Kredytowy, Łódzki Bank Depozytowy.

4) W zgłoszeniu należy podać: nazwisko, imię i adres przekazującego, nazwisko, imię i adres odbiorcy przekazu, cel przekazu i sumę w złotych. Przekazy emigracyjne winny brzmieć na nazwisko imigranta w Palestynie, zgodnie z treścią certyfikatu imigracyjnego. Przekazy turystyczne winny brzmieć zgodnie z treścią wizy w paszporcie.

5) Przekazujący winien złożyć w Banku: zaświadczenie organizacji wymienionej w p. 2 wraz z kopią oraz zgłoszenie. Bank przed przyjęciem wpłaty stwierdza zgodność powyższych dokumentów, przyjmując zaś wpłatę, inkasuje jednocześnie na rzecz P. I. R. opłatę w wysokości 0,5% od sumy, nie mniej jednak niż zł. 1.

6) Wpłaty są przyjmowane w złotych. Polski Instytut Rozrachunkowy w dniu otrzymania zawiadomienia z banku o wpłacie, zaopatruje daną wpłatę kolejnym numerem w swym rejestrze. P. I. R. wydawać będzie polecenia wypłaty przez Bank P. K. O. w Tel-Aviv wg. ustalonej przez Komisję Specjalną kolejność.

7) Przekazy wypłaca Bank P.K.O. osobom wskazanym w przekazie w ŁP. po kursie obowiązującym w dniu wypłaty. Kurs ten jest ustalony przez Komisję Specjalną na zasadzie protokołu pomiędzy P. I. R. a Agencją żydowską z dnia 4 marca 1937 r.

Osoby podejmujące przekazy winny się okazywać dowodami stwierdzającymi ich tożsamość.

8) P. I. R. nie przyjmuje odpowiedzialności za ewentualne straty kursowe dla stron, mogące wyniknąć wskutek wahań kursu walut.

9) Sumy złożone przez strony na konto rozrachunkowe nie podlegają oprocentowaniu na rzecz dłużnika lub wierzyciela (wpłacającego lub odbiorcy przekazu).

10) Wpłaty z tytułów przekazów niezrealizowanych w Palestynie mogą być zwracane przez P. I. R. za pobraniem normalnej opłaty od wypłat (0,5%, najmniej jeden złoty).

11) Informacje niniejsze obowiązują od dnia 1 maja 1937 r. aż do odwołania.

ZAŁĄCZNIK DO CZĘŚCI IV.

Warszawa, dnia . . . . . 193 . . .

Do
POLSKIEGO INSTYTUTU ROZRACHUNKOWEGO
Warszawa.

P. . w dniu zadeklarował u nas zamiar przekazania do Palestyny w obrocie rozrachunkowym sumy Zł.
dla pod adresem

Celem przekazu, sprawdzonym przez nas jest:

P. poddał się warunkom umowy rozrachunkowej pomiędzy Polskim Instytutem Rozrachunkowym a Agencją żydowską z dnia 4 marca 1937 r.

V.

INFORMACJE DLA ODBIORCÓW PRZEKAZÓW Z PALESTYNY Z TYTUŁÓW NIETOWAROWYCH.

1) Odbiorca przekazu winien polecić przekazującemu w Palestynie wpłacenie sumy na konto Polskiego Instytutu Rozrachunkowego w Banku P.K.O. w Tel-Aviv. Z chwilą,, gdy P. I. R. otrzyma zawiadomienie z tego Banku, zawiadamia o tym odbiorcę.

2) Wypłaty przekazów następują zasadniczo w kolejności chronologicznej ustalonej datami wpłat w Palestynie. Kolejność ta może być przesuwana dla pewnych kategoryj wpłat na zlecenie Komisji Specjalnej.

3) Przekazy są realizowane w Bankach, upoważnionych przez P. I. R. Są to następujące Banki: Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, Bank Polska Kasa Opieki, Bank Handlowy w Warszawie, Bank Związku Spółek Zarobkowych, Powszechny Bank Związkowy w Polsce, Powszechny Bank Kredytowy, Łódzki Bank Depozytowy. Na życzenie strony suma może być doręczona w inny sposób za zwrotem kosztów doręczenia.

4) Przekazy są realizowane na podstawie okazania w banku dokumentu wypłaty i dowodów, stwierdzających tożsamość odbiorcy. Od turystów wymagane jest ponadto okazanie właściwej wizy.

5) Wypłata przekazu następuje w złotych w równowartości ŁP., wpłaconych w Palestynie wg. kursu obowiązującego w dniu dokonania wypłaty, jaki podany jest przez P. I. R., a ustalony przez Komisję Specjalną.

6) P. I. R. nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne straty, mogące wyniknąć wskutek wahań kursu walut.

7) Sumy, znajdujące się na koncie rozrachunkowym, nie są oprocentowane na rzecz wierzyciela ani dłużnika (odbiorcy sumy lub wpłacającego).

8) Odbiorca przekazu otrzymuje sumę po potrąceniu 0,5% (najmniej zł. 1) na rzecz P. I. R., jako opłaty rozrachunkowej, a ponadto wydatków, poniesionych na zlecenie odbiorcy lub przekazującego z Palestyny.

9) Niniejsze informacje obowiązują od dnia 1 maja 1937 r. aż do odwołania.

Nowozałożone przedsiębiorstwa w Palestynie

Spółka akcyjna — a.
Spółka firmowa — f.
Spółdzielnia — s.

Rolnictwo.

„Lemakor", Kibuc Hanoar Hacyjoni Kwucat Poalim Lehitjaszwut Szetuft Ltd. (s), Herzlia — osiedle rolnicze; „Aguda Szetufit Lehitjaszwut Kfar Baruch Ltd." (s), Kfar Baruch — spółdzielnia rolnicza; „The National Fishing Com. Ltd." (a) — ŁP. 3.000, hodowla ryb; „Maanit Kibuc Haszomer Hacair Kwucat Poalim Lehitjaszwut Szetufit Ltd." (s), Karkur — osiedle rolnicze; „Ramat Haszomron", Kwucat Hapoel Hamizrachi Lehitjaszwut Szetufit Ltd." (s), Meged — osiedle rolnicze; „Kibuc Austria Gdud Haceirim Agudat Chawerim Lehitjaszwut" (s), Hajfa — osiedle rolnicze; „Kfar Chadasz Kwucat Poalim Lehitjaszwut Ltd." (s). Gan Jawne — osiedle rolnicze; „The Settlements Fund Ltd." (a), ŁP. 5.000 — popieranie ruchu osiedleńczego.

Ruch budowlany.

Meonot Owdim „Gimal" be Hajfa, Aguda Szetufit Ltd. (s), Hajfa— budowa mieszkań; „Bonim", Aguda Szetufit Lebinian Ltd. (s), Hajfa— towarzystwo budowlane; „TheBritish Bullding Comp. Ltd." (a), ŁP. 1.000, przedsiębiorstwo budowlane; „Herzlia", Development Ltd. (a), Łp. 5.000, przedsiębiorstwo budowlane; H Ancelewicz i Ska (f) — przedsiębiorstwo budowlane; „Sillul", Jerozolima (f) — prace techniczno-inżynieryjne; „Hasolel", Petach Tikwa — prace drogowe; „Koach we Or" (f), Tel-Awiw — prace inżynieryjne; „Habait Haszetufi Hariszon be-Kiriat Chaim Ltd." (s), Kiriat Chaim — budowa mieszkań; „Parmar", Aguda Hadadit Ltd. Riszon le Syjon, (s), rozwój przedmieść miasta; „Bejt Jamin Aguda Szetufit Ltd." (s), Tel-Awiw — budowa mieszkań; „Habait Haszetufi „Migdal", Hajfa Aguda Szetufit Ltd. (s), Hajfa — budowa mieszkań; „Szchunat Hapoalim be Gan Jawne Aguda Szetufit Ltd.", (s), Gan Jawne — rozwój przedmieść; „Relief and Consolidation Housing Comp. Ltd." (a), ŁP. 1.000 — budowa tanich mieszkań; „Agudat Geula, Hasdof, Perez & Comp., Jerozolima (f) — przedsiębiorstwo budowlane.

Przemysł.

„Kadima", Leo Gerstle, Herman Lewin (f), Hajfa — budowa motorów; „Haarec" (f), Hajfa — fabryka luster; „Betkal Hajfa", Taasijat

Beton Kal Wenaki (f), Hajfa — produkcja i handel artykułami budowlanymi (beton lekki); „Autopach" (f), Hajfa — fabryka karoserii samochodowych; „Mic Pri Comp." Ltd. (a), ŁP. 2.200 — fabryka soków owocowych; Migdal Comp. Ltd. (a), ŁP. 2.000 — fabryka cukrów i czekolady; E. Lewin-Epstein Ltd. (a), ŁP. 10.000 — produkcja i handel artykułami piśmiennymi; „The Talmai Co. Ltd." (a), ŁP. 5.000 — fabryka jedwabiu; „The National Petroleum Co." (f) — tow. egipskie dla eksploatacji artykułów naftowych; „Films Exhibitors Ltd." (a), ŁP. 1.000 — produkcja filmów; „The Noham Co., Ltd." (a), ŁP. 500 — drukarnia; „New Auto Company Ltd." (a), ŁP. 4.500 — fabryka samochodów; „Ram Ltd." (a), ŁP. 10.000 — produkcja siatek drucianych; „The Levant Commercial House Ltd." (a), ŁP. 1.00J — produkcja artykułów farmaceutycznych i kosmetycznych; „The Katab (Palestine Fountain Pen) Manufacturing Co. Ltd." (a), ŁP. 3.000 — produkcja piór wiecznych; „Blumenstein", Ltd. (a), ŁP. 2.000 — fabryka obuwia; „Pasipassigraf & Fleiszman (f), Rechowot — produkcja dachówek; „Chermon" (f), Hajfa — produkcja lodów; „Gingold — The First Manufacturers of Rain — Coats in Palestine" (f), Tel-Awiw — pierwsza palestyńska fabryka płaszczy nieprzemakalnych; „Arab Mirrors Factory", Jaffa (f) — fabryka luster i wyrobów szklanych; „Jejarano B-cia" (f), Tel-Awiw — fabryka wyrobów tytoniowych; „Grand Moulin de Jerusalem" (f), Jerozolima — młyny; „Szikuj" Ltd. (s), Tel-Awiw — wytwórnia wód mineralnych; „Jecira", Taasyjat Kol Minej Rehitim Mecinorot Plada (f), Hajfa — produkcja mebli stalowych; „Bejt Charoszet le-Chomec Machmecet", Heftel & Grober (f), Petach-Tikwa — wytwórnia octu i esencji octowych; „Zur", Stone Crushing Works (f) — kamieniołomy; „Aroma— Source" (f), Tel-Awiw — wytwórnia lemoniad, wód mineralnych i esencji do lodów; „Oculus", Optical Factory (f), Tel-Awiw — wytwórnia artykułów optycznych; „The Arab Mirror Manufacturing Co. Ltd." (a), ŁP. 1.000 — produkcja luster i wyrobów szklanych; „Ofua" Ltd. (a), ŁP. 300 — produkcja wyrobów włókienniczych; „The Arab Industrial Comp. Ltd." (a), ŁP. 15.000 — wytwórnia mebli i artykułów tapicerskich; „Cabeer Breweries Ltd." (a), ŁP. 5.000 — piwowarstwo; „Chewra Erec Israelit le Gaz Ltd." (Palestine Gas Co. Ltd), (a), ŁP. 5.000 — instalacje gazowe; „Tamar" (f), Tel-Awiw — produkcja wstążek, koronek i pasków i t. p.; „Bejt Charoszet Lenaalaim be Giwat Haszlosza (f), Petach-Tikwa — fabryka obuwia; „Cohen & Zusman" (f), Hajfa — wytwórnia artykułów konfekcyjnych; „Hamawi, Kabace, Awejda & Co." (f), Hajfa — fabrykacja; „E. Lewin-Epstein, Ltd." (a), ŁP. 10.000 — drukarnia i litografia.

„Szami & Zajat“ (f), Hajfa — wyroby szklane i artykuły kuchenne; „Bari“, Dr. Alfred Bach, Dr. Ernst Ritter (f), Hajfa — pośrednictwo; „Berman i Zahawi“ (f), Hajfa — paliwo; „Abu Szamat“, Jenin, (f) — wyroby szklane i artykuły kuchenne; „Becher & Chawiw“ (f), Tel-Awiw — artykuły kolonialne; „The Jewish Butchers Co. Ltd.“, Hajfa (a), ŁP. 4.000 — handel żywcem i mięsem; „The Silesia Co. Ltd.“ (a), ŁP. 1.995 — prowadzenie domów agenturowych; „The Bernardo Bulding Co. Ltd.“ (a), ŁP. 6.000 — handel placami; „Gilead Company Ltd.“ (a), ŁP. 1.000 — firmy agenturowe; „The United Trading Co. Ltd.“ (a), ŁP. 1.000 — przedstawicielstwa; „The United Trading Comp. Ltd.“ (a), ŁP. 3.500 — przedstawicielstwa; „Pales Press Comp. Ltd. (a), ŁP. 1.500 — książki i gazety; „Paliran“ Tradin Comp. Ltd (a), ŁP. 5.000 — eksport i import maszyn; „The Arab Agricultural Werks Comp.“ Ltd. (a), ŁP. 6.000 — maszyny, surowce i artykuły rolnicze; „The Zahawa Comp. Ltd. (a), ŁP. 1.000 — handel placami; „Anglo-Palestine Central Agency Ltd.“ (a), ŁP. 200 — import i eksport; „Gasco“ Palestine Gas and Water Instalation Comp. Ltd. (a), ŁP. 1.000 — artykuły i aparaty do urządzeń gazowych; „East and Wast Comp.“ Ltd. (a), ŁP. 1.000 — przedstawicielstwa; „The Palestine Industrial Properties Comp. Ltd. (a), ŁP. 10.000 — handel placami“; „Asiatic Buying Comp.“ Ltd. (a), ŁP. 2.000 — eksport i import; „Ejn Sara, Ltd.“ (a), ŁP. 10.000 — handel placami; „Dentlaon“ Ltd. (a), ŁP. 4.000 — artykuły dentystyczne; „The National Shop“ (f), Nablus — artykuły gospodarstwa domowego; „Farid Anabtami and Son Fajek“ (f), Nablus — wyroby włókiennicze; „Necost“ — Near East Commercial Society (f) — przedstawicielstwa; „Zedek Wholesale Grocery“ (f), Tel-Awiw — artykuły kolonialne; „Mosze Lifszyc & Chaim Ajzenberg“ (f), Tel-Awiw — artykuły dentystyczne; „Bakaro“ (f), Jerozolima — kupno i sprzedaż towarów używanych; „British Grocery“ (f), Jerozolima — artykuły kolonialne; „Loussi & Andome“ (f), Jerozolima — artykuły kuchenne; „Oculus“, Josef Chaim Goldberg & Chaja Miriam Goldberg (f), Tel-Awiw — artykuły optyczne; „Goldstein i Mahler“ (f), Hajfa — wyroby żelazne; „Petro & Jamal Tarazi“ (f), Berszewa — tranzakcje komisowe; „Jamal i Kamal Tarazi“ (f), Jaffa — tranzakcje komisowe; „S. Galimia & Co.“ (f), Tel-Awiw — jaja; „The Arab Economic Company for Fruits and Vegetables“ (f), Jaffa — handel owocami i warzywami; „Dajan & Szajejo“ (f), Hajfa — tranzakcje handlowe; „Markreich & Comp.“ (f), Hajfa — worki i pasza; „Opha“ (f) Tel-Awiw — import i eksport; „Mekor Beicim“ (f) Tel-Awiw — handel jajami; „The Arab Printing Company Ltd.“ (f), Jerozolima — materiały piśmienne; „Bern-

stein & Kreinitz" (f), Chedera — benzyna, nafta, samochody; „D. J. Szalom" (f), Jerozolima — artykuły sportowe; „Arndt — German Shop" (f), Jerozolima; „Schmidt — German Shop" (f), Jerozolima — przedstawicielstwa; „The Jerusalem Primason Agency" (f), Jerozolima — przedstawicielstwa; „Perec Epstein & Company" (f), Jerozolima — aparaty radiowe; „Msarsa & Tadros" (f), Jerozolima — materiały budowlane; „Hamaspik" (f), Tel-Awiw — materiały budowlane; „Herzlia Export Tapuzim" (f), Tel-Awiw — eksport owoców cytrusowych do Estonii; „Tachanat Haszaron Rot & Co." (f), Petach-Tikwa — młyny i handel zbożem; „Hillel, Patal & Co." (f), Tel-Awiw — przedstawicielstwa; „Zalman Kazurin & P. Lampin" (f), Tel-Awiw — zboża; „Salomon Venezia & Co." (f), Tel-Awiw — przedstawicielstwa; „Le Jam Co. Ltd." (a) ŁP. 1.000 — tranzakcje handlowe; „Hazur Ltd." (a) ŁP. 3.000 — handel placami; „The Iron Materials Arab Company Ltd." (a) — ŁP. 10.000 — materiały budowlane i sanitarne; „Belgo — Palestine Building Co. Ltd." (a) ŁP. 10.000 — handel placami; „Mueller Company Ltd." (a) ŁP. 1.000 — handel placami; „Mekeman Comp. Ltd." (a) ŁP. 1.000 — handel placami; „Nophet Ltd." (a) ŁP. 1.000 — import i eksport artykułów kolonialnych i cukierniczych; „The East Mediterranean Comp. Ltd." (a) ŁP. 1.000 — eksport i import; „Kaldin" Ltd. (a) ŁP. 5.000 — handel placami; „Mikdali Ltd." (a) ŁP. 3.000 — maszyny i narzędzia rolnicze; „Assy Stejtje & Comp." (f), Akr — samochody.

Rzemiosło.

„Zohar", Aguda Szetufit Ltd. (s), Hajfa — spółdzielnia robotnicza (malarze); „Smith European and Arab" (f), Hajfa — naprawa samochodów i wozów; „Maafijat Haszaron" (f), Ranana — piekarnia; „Bedek Bait" (f), Tel-Awiw — reperacje domów; „Maafija Kooperatiwit Chejrut" Ltd. (s), Ramat Gan — piekarnia; „Karkon", Kwuca Kooperatiwit Ltd. (s), Hajfa — wytwórnia lodów; „Hamgapper" (f), Hajfa — warsztaty wulkanizacyjne; „Zakai Benweniszti Chazan & Co." (f), Tel-Awiw — warsztat ciesielski; „Kooperatiw „Autobus", Aguda Szetufit Ltd. (s), Tel-Awiw — warsztaty mechaniczne; „Hasade", Ltd., Kooperatiw Lekiduach Beejrot (s), Tel-Awiw — prace wiertnicze; A. Czernichow & Y Uszpic (f), Tel-Awiw — warsztaty elektro-mechaniczne.

Banki i towarzystwa ubezpieczeniowe i powiernicze.

„Bejt Hamaszkon" (f), Tel-Awiw — towarzystwo pożyczkowe; „Halwaa Wechisachon Bait Wegan Aguda Szetufit, Ltd. (f) — towarzystwo kredytowe; Commercial and Insurance Office (f), Tel-Awiw — to-

warzystwo finansowo-ubezpieczeniowe; „Binjanej Bank Ltd." (a) pożyczki na budowę domów; „Bejti", Palestine Saving & Building Comp. Ltd. (a) ŁP. 5.000 — finansowanie przedsiębiorstw rolniczych, przemysłowych i osiedli; Transac Ltd. (a) ŁP. 500 — towarzystwo powiernicze; International Managing & Trust Comp. Ltd. (a) ŁP. 1.000 — biuro powiernicze; „Atidem Ltd. (a) ŁP. 3.000 — towarzystwo powiernicze.

Hotele, restauracje i lokale rozrywkowe.

The Arab Cinema Comp. Ltd. (a) ŁP. 5.000 — prowadzenie teatrów, kin i in. zakładów rozrywkowych; „Carlton Roof Garden" (f), Hajfa — restauracje, bary; Partnership of Coffee Houses Theatres and Restaurants (f), Hajfa — prowadzenie restauracyj, kawiarni i teatrów.

Biura podróży i transportowe.

„The Eastern Villages Bus Company, Ltd." (a) ŁP. 1.500 — biuro podróży i transportowe; „Zelouf Transport Company Ltd." (f) — iraskie przedsiębiorstwo transportowe; „Azulej & Halperin" (f), Hajfa — przedsiębiorstwo transportowe; „A. Sapoznikow & M. Szapiro" (f), Tel-Awiw — przedsiębiorstwo składowe; „Hausmann Transport Co." (f), Hajfa — przedsiębiorstwo transportowe; „S. Hiszme & Syn & Dr. Jamal" (f), Jerozolima — biuro podróży; „Abdo & Sabella (f), Hajfa — przedsiębiorstwo transportowe; „Farajalla Travel Bureau" (f), Hajfa — biuro podróży; Miszmar Hamifrac Ltd. (a) ŁP. 12.000 — przedstawicielstwo transportowe; „Palestine" Airways Ltd. (a) ŁP. 5.000 — komunikacja lotnicza.

Różne.

Nathamja Commercial Centre Ltd. (a) ŁP. 25.000 — urządzenia ośrodków handlowych w Natanii; Bialik College Ltd. (a) ŁP. 1.000 — prowadzenie szkół i innych instytucji naukowych; The Marine Trust Ltd. (a) ŁP. 100.000 — prace nad rozbudową portu Tel-Awiw; Chamma Mineral Springs Ltd. (a) ŁP. 30.000 — utrzymywanie źródeł mineralnych, zakładów ciepłych kąpieli; The Aquarium & Marine Station Ltd. (a) ŁP. 5.000 — geodezyjne badania naukowe; The Arab Beauty Saloons Comp. Ltd. (a) ŁP. 2.000 — urządzanie salonów i pokojów bawialnych; „Hatkufa" Ltd. (a) ŁP. 2.500 — wydawnictwo książek w Palestynie i za granicą w języku hebrajskim i innych.

Zwiększenie kapitałów poszczególnych przedsiębiorstw.

„Zory" Pharmaceutical & Chemical Manufacturing Comp. Ltd. z ŁP. 7,000 na ŁP. 7,500; Gordon & Comp. Ltd. z ŁP. 10,500 do

ŁP. 35.000 — operacje bankowe; „Binjanej Cibur Ltd.“ (a) ŁP. 10.000 — ŁP. 21,000; „Paldag“ Ltd. z ŁP. 7,000 do ŁP. 12,000; „Citrus House Comp. Ltd.“ z ŁP. 12,000 do ŁP. 35,000; „Elite“ Palestine Chocolade & Sweets Manufacturing Comp. Ltd. z ŁP. 8,000 do ŁP. 16,000; „Lodzia Textile Comp.“ Ltd. z ŁP. 22,307,694 do ŁP. 44,307,694; „Arab Bank Ltd.“ z ŁP. 45,000 do ŁP. 60,000; „The White Star Bus Line Ltd.“ z ŁP. 1,500 do ŁP. 3,000; „Chebron Bank Ltd.“ z ŁP. 1,000 do ŁP. 10,000; „Nir Ltd.“ z ŁP. 215,000 do ŁP. 250,000; „Tel-Benjamina“ Supply & Service Comp. Ltd.“ z ŁP. 1,800 do ŁP. 2,700; „Carmel Inwestment Trust, Ltd.“ z ŁP. 10,000 do ŁP. 15,000; „Mizrachi Bank, Ltd.“ z ŁP. 60,000 do ŁP. 100,000; „Palestine Quarries Ltd.“ z ŁP. 15,000 do ŁP. 30,000; „City Commercial Bank Ltd.“ z ŁP. 1,000 do ŁP. 20,000; „The Palestine Corporation Ltd.“ z ŁP. 400,000 do ŁP. 800,000; „The Izhar Oil Industry of Palestine Ltd.“ z ŁP. 30,000 do ŁP. 40,000; „Goetz & Dawid, Ltd.“ z ŁP. 1,000 do ŁP. 5,000; „Choreszu Bone Ltd.“ z ŁP. 3,500 do ŁP. 8,500; „Palestine Agricultural Settlement Association, Ltd.“ z ŁP. 50,000 do ŁP. 100,000.

Srawy celne i transportowe

Zakaz importu alkoholu denaturowanego do Palestyny.

Z dniem 21 maja 1937 roku został w Palestynie wprowadzony zakaz importu alkoholu denaturowanego. (Palestine Gazette 693, z dnia 21 maja 1937 r.).

Wprowadzenie cła w Palestynie przy imporcie drobiu.

Z dniem 21 kwietnia 1937 r. zostało w Palestynie wprowadzone cło na drób importowany w wysokości 25 mils. (1 ŁP. — 1.000 milsów) za sztukę (poz. tar. 252 A). (Palestine Gazette Nr. 682, z dnia 22 kwietnia 1937 r.).

Zmiana palestyńskiej stawki celnej na jaja.

Z dniem 21 kwietnia 1937 r. palestyńska stawka celna na jaja została zmodyfikowana i wynosi:

w okresie od 1.VII. do 31.I. — 20 milsów za 100 sztuk
w okresie od 1.II. do 30.VI. — 100 milsów za 100 sztuk.

(Poz. tar. 108). (1 ŁP. — 1.000 milsów). (Palestine Gazette Nr. 682, z dnia 22 kwietnia 1937 r.).

K O M U N I K A T Y

Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej

INTERWENCJE ZARZĄDU IZBY

W wyniku uchwał Prezydium Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej odbywali z ramienia Zarządu Izby pp.: prezes L. Lewite, wiceprezes M. Friede, dyr. J. Thon i wicedyrektor A. Anker szereg konferencyj, dotyczących aktualnych stosunków gospodarczych polsko-palestyńskich, spraw importowych i eksportowych, spraw finansowych, spraw rozrachunku polsko-palestyńskiego i innych.

Konferencje z delegatami Izby odbyli pp.: wiceminister Przemysłu i Handlu p. Sokołowski, dyrektor Departamentu Handlowego M. P. i H. T. Geppert, nacz. dyr. Polskiego Instytutu Rozrachunkowego A. Siebeneichen, prezes Komisji Specjalnej dla spraw clearingu polsko-palestyńskiego radca M. S. Z. dr T. Nieduszyński, nacz. dyr. Banku P.K.O. E. Modrycki, dyr. P.I.R. St. Rościszewski, konsulent Związku Izb Przemysłowo-Handlowych bar. dr R. Battaglia, kierowniczka Referatu Bliskiego Wschodu M. P. i H. r. J. Wojstomska, kierownik Referatu Palestyńskiego P.I.R. radca Z. Łopieński, radca M. P. i H. Łada, radca M. P. i H. Pańczuk, dyr. H. Taubenfeld, dyr. Linii Gdynia—Ameryka M. Pliniusii.

KONSUL DR PISZCZKOWSKI W WARSZAWIE

W czasie swego pobytu w Warszawie odwiedził Izbę konsul Rzeczypospolitej Polskiej w Tel-Awiwie p. dr Tadeusz Piszczkowski, gdzie odbył dłuższą konferencję z prezydium Izby.

WIZYTY W IZBIE

W ostatnich tygodniach złożyli w Izbie wizyty pp.: dr Arnsdorf, dyr. firmy „Jaffa Orange Syndicate" Ltd. (Tel-Awiw), Ł. Lewin, przedstawiciel Naczelnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Palestynie, L. Bercovici, nacz. dyr. linii okrętowej Haifa Maritime Ltd., K. Breslauer, nacz. dyr. „Near East Coal & Bunkering Co." Ltd. J. Freyman, komisarz awaryjny towarzystw ubezpieczeniowych w Palestynie, członkowie delegacji Dyrektorium Naczelnego Keren Kajemet Leisrael w Jerozolimie pp.: nacz. red. „Habokeru" J. Heftman, i członek Centrali Związku Rolników w Palestynie, Z. Chawiw.

W SPRAWIE USPRAWNIENIA KOMUNIKACJI LOTNICZEJ MIĘDZY POLSKĄ A PALESTYNĄ

W związku z powrotem dyr. Izby, inż. Józefa Thona z Palestyny, odbyła się w dyrekcji P. L. L „LOT" konferencja, na której omawiano sprawy, związane z usprawnieniem komunikacji lotniczej między Polską a Palestyną.

W konferencji tej brali udział z ramienia P. L. L. „LOT" pp.: dyr. Makowski, dyr. L. Zejfert, dyr. T. Ciągliński oraz inż. Kwaśniak. Z ramienia Izby brali udział pp.: dyr. J. Thon i wicedyr. A. Anker.

UWADZE EKSPORTERÓW.

Firmy eksportujące towary z Polski do Palestyny winny złożyć w Polskim Instytucie Rozrachunkowym lub w odnośnych związkach branżowych ze zgłoszeniem wywozowym odpis faktury (invoice), wymaganej przez władze celne Palestyny. Odpis ten winien być poświadczony, jako zgodny z oryginałem, przez Izbę Handlową Polsko-Palestyńską.

Wymagane przez palestyńskie urzędy celne formularze są do nabycia w Izbie naszej. Celem poświadczenia przez Izbę faktury należy przesłać szczegółowy rachunek wraz ze specyfikacją w języku polskim, wraz z podpisanymi egzemplarzami faktur pod pieczątką, ewentualnie już wypisane w języku angielskim. W pierwszym wypadku Izba tłumaczy powyższe faktury na przepisowy język angielski i zalegalizowane wydaje ewentualnie przesyła eksporterowi w tym samym dniu.

MOŻLIWOŚCI EKSPORTU DROBIU Z POLSKI DO PALESTYNY.

W związku z wprowadzeniem zakazu importu drobiu do Palestyny z dniem 28 kwietnia 1937 r. z Syrii, a z dniem 13 maja 1937 r. z Transjordanii z powodu panujących tam chorób drobiu, powstają obecnie możliwości zwiększenia eksportu drobiu żywego z Polski do Palestyny.

Syria bowiem i Transjordania zajmowały dotychczas bardzo poważną pozycję w ogólnym imporcie drobiu do Palestyny. Syria dostarczyła Palestynie w roku 1935 337.336 sztuk na ogólną ilość importu 1.764.614 sztuk, a w roku 1936 około 420.000 sztuk na ogólną ilość 1.919.820 sztuk.

MOŻLIWOŚCI NAWIĄZANIA STOSUNKÓW HANDLOWYCH Z PALESTYNĄ

Do biura Izby wpłynęły ostatnio następujące zapytania z Palestyny:

11/37/IP Palestyńska firma interesuje się importem z Polski materiałów jedwabnych i ze sztucznego jedwabiu do wyrobu krawatów.

13/31/IP Agent handlowy w Tel-Awiwie interesuje się uzyskaniem oferty z Polski na dostawę dla elektrowni w Palestynie słupów elektrycznych impregnowanych i nieimpregnowanych (bliższe dane na żądanie).

14/37/IP Palestyńska firma importowa artykułów kolonialnych interesuje się zakupem w Polsce konserw mięsnych, rybnych, owocowych na własny i komisowy rachunek.

15/37/IP Poważna firma spożywcza importowa w Tel-Awiwie pragnie zakupić na własny rachunek następujące artykuły na pokarm dla drobiu:

Mączka mięsna
„ mleczna
Otręby żytnie
Suszone białko z jaj
Jęczmień

oraz objąć przedstawicielstwa fabryk konserw mięsnych, rybnych, jarzynowych, oraz hut szklanych.

16/37/IP Firma palestyńska pragnie zakupić w Polsce większe ilości kości zwierzęcych.

12/37/IP Palestyńska firma, eksportująca miód, pragnie powierzyć przedstawicielstwo swojej firmy na Polskę.

Bliższych informacyj udziela Wydział Handlowy Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej, Warszawa, Fredry 10. Do pisemnych zapytań należy załączać znaczek pocztowy na odpowiedź.

W SPRAWIE POPIERANIA PALESTYŃSKIEJ PRODUKCJI ZĘBÓW SZTUCZNYCH

W związku z akcją propagandową na rzecz „Toceret-Haarec“ Izba Handlowa Polsko-Palestyńska rozesłała cyrkularz do dentystów i techników dentystycznych w Polsce w sprawie popierania palestyńskiej produkcji zębów sztucznych.

K R O N I K A

P A Ł E S T Y N A

POLITYKA

PRASA ANGIELSKA O ZAGADNIENIU PALESTYŃSKIM. Prasa angielska zamieszcza większe artykuły, omawiające zagadnienie żydowsko-arabskie w Palestynie. Prasa lansuje projekt przekształcenia Palestyny w dominium Imperium Brytyjskiego. Projekt ten przewiduje zniesienie mandatu i zmiany statutu politycznego Palestyny za zgodą Ligi Narodów. W Jerozolimie ma być utworzony rząd centralny, a osiedla żydowskie i arabskie mają otrzymać szeroką autonomię. Palestyna jako dominium ma zostać członkiem Ligi Narodów.

SPOŁECZEŃSTWO ŻYDOWSKIE W ANGLII PRZECIWKO PODZIAŁOWI PALESTYNY. W związku z inspirowanymi projektami podziału Palestyny, rozmaite organizacje żydowskie w Anglii uchwalili ostatnio rezolucje sprzeciwiające się tym zamiarom.

Na konferencji syjonistycznej, odbytej ostatnio w Londynie, sprawa obecnej sytuacji politycznej w Palestynie była szeroko omawiana, przy czym prawie wszyscy mówcy kategorycznie wypowiedzieli się przeciwko wszelkim planom podziału Palestyny i zmniejszenia terenów, przypadających Żydowskiej Siedzibie Narodowej.

ŻĄDANIA AGENCJI ŻYDOWSKIEJ. Egzekutywa Agencji Żydowskiej w Jerozolimie wysunęła wobec rządu palestyńskiego szereg żądań aktualnych, zmierzających do utrwalenia ładu i do zagwarantowania bezpieczeństwa w kraju M. in. Agencja Żydowska domagała się, by żydowska policja pomocnicza była utrzymywana przez rząd palestyński.

BOJKOT PRACY ŻYDOWSKIEJ. Departament Robót Publicznych rządu palestyńskiego przy rozpisaniu konkursu na budowę nowego portu lotniczego w Lyddzie — ustalił warunek, iż budowa ma być przeprowadzona wyłącznie przez robotników arabskich. Żądanie to, będące sprzeczne z Mandatem Palestyńskim, wywołało zrozumiałe rozgoryczenie w Jiszuwie.

NOWA ENUNCJACJA NACZELNEJ RADY ARABSKIEJ. W związku z pogłoskami o podziale Palestyny, Najwyższa Rada Arabska wydała nową enuncjację, w której w kategorycznej formie wypowiada się przeciwko kantonizacji Palestyny oraz wszelkim projektom podziału kraju.

W SPRAWIE ZŁAGODZENIA STOSUNKÓW MIĘDZY MUZUŁMANAMI A CHRZEŚCIJANAMI. Prasa arabska nawołuje do zaniechania walk i złagodzenia stosunków między Arabami muzułmańskimi i chrześcijańskimi Palestyny. „Falästin“ nawołuje muzułmanów do brania udziału w uroczystościach religijnych chrześcijan, podobnie jak to ostatnio czynią Arabowie chrześcijańscy, którzy biorą udział w uroczystościach religijnych muzułmanów, celem podkreślenia jedności narodowej Arabów.

ROLNICTWO

UPRAWA ZBÓŻ. Tendencja zaprowadzenia intensywnej gospodarki rolnej w Palestynie wpłynęła głównie na rozbudowę uprawy owoców, warzyw oraz rozwój hodowli drobiu, uprawa zaś zbóż pozostała prawie na tym samym poziomie w ostatnich latach, o czym świadczy następująca tabela:

rok	zboże w tonach	indeks
1929	169.700	100

1930	187.000	110,2
1931	139,000	81,8
1932	91.000	53,6
1933	87.000	51,2
1934	195.000	114,9
1935	219.000	128,8

Wahania w otrzymanych zbiorach tłumaczą się nie zmniejszeniem terenów uprawnych, lecz czynnikami natury klimatycznej.

UPRAWA WARZYW. Uprawa warzyw w Palestynie wzrasta stale. W roku 1935 gospodarstwa wiejskie w Palestynie dostarczyły na rynek wewnętrzny 56.000 ton.

Poniższa tabela ilustruje wzrost uprawy warzyw w Palestynie w ostatnich latach:

rok	ilość warzyw w tonach	indeks
1929	15.963	100
1930	12.865	80,6
1931	15.068	94,4
1932	24.371	152,5
1933	21.305	133,5
1934	36.465	228,4
1935	65.000	350,8

UPRAWA BANANÓW. Uprawa bananów stale się rozszerza. Zapotrzebowanie rynku palestyńskiego jest zaspakajane przez zbiory krajowe. Roczna produkcja bananów w Palestynie wynosi około 5.000 ton, wartości ŁP. 75.000.

UPRAWA OWOCÓW. Rząd palestyński przedsięwziął szereg kroków, zmierzających do rozwoju uprawy owoców w Palestynie. Przede wszystkim mają być wykorzystane tereny górzyste.

Rząd rozdzielił darmo większą ilość młodych drzewek i sadzonek. W roku bieżącym rozdzielono 77.000 winorośli i 38.000 innych drzewek owocowych.

O rentowności tej gałęzi produkcji rolnej świadczy fakt stałego wzrostu konsumcji owoców oraz ich importu z zagranicy.

Import owoców do Palestyny w ostatnich latach przedstawiał się, jak następuje:

rok	owoce (za wyjątkiem jabłek, moreli i winogron)
1932	1.077 ton
1933	1,742 „
1934	3.160 „

Import jabłek, moreli i winogron przedstawiał się jak następuje:

	1933	*1934*
jabłka	2.457 ton	5.348 ton
morele	259 „	526 „
winogrona	418 „	904 „

DZIAŁALNOŚĆ KOLONIZACYJNA AGENCJI ŻYDOWSKIEJ. Ostatnio ogłoszone zostały dane, dotyczące działalności Agencji Żydowskiej. Według tego sprawozdania wynika, iż na rzecz ufundowania nowych osiedli Agencja Żydowska udzieliła pożyczek na ogólną kwotę ŁP. 122,952, przy czym z osiedli typu moszaw owdim, Kfar-Witkin uzyskało ŁP. 30,650.—, Kfar-Chaim — ŁP. 12,010, Kfar-Hare — ŁP. 8,780, Eliaszew — ŁP. 6,720, Awichajal — ŁP. 13,137, Chejrut — 1,065, Ejn-Haowed — ŁP. 280, Kfar-Azar — ŁP. 300, Kfar Abraham i Kfar Pines — ŁP. 2,260.

Z kwuc otrzymali pożyczki: Giwat-Chaim — ŁP. 4,500, Maabarot — ŁP. 3,050, Ejn-Hachoresz — ŁP. 3,800, Miszmar-Haryszon — ŁP. 3,800, Ramat-Jochanan — ŁP. 12,000, Hakowesz — ŁP. 3,800, Giwat Brener — ŁP. 3,500, Giwat Haszlosza — ŁP. 4,750, Ejn-Szemer — ŁP. 3,800, Haszomer Hacair Kineret — ŁP. 4.500, Chulda — ŁP. 250.

Z powyższego zestawienia wynika, iż ogólna kwota pożyczek udzielonych przez Agencję Żydowską osiedlom typu moszaw owdim wynosiła ŁP. 75.202, kwota zaś udzielona kwucom wynosiła ŁP. 47,750.

Kwota ŁP. 75,202 udzielona osiedlom typu moszaw owdim przeznaczona była na następujące cele:

	ŁP.
na domy mieszkalne	19.610
„ obory	11.965
„ kurniki	10.610
„ różne obiekty gospodarcze	100
„ krowy dojne	10.967
„ drób	2.775
„ nawadnianie terenów	14.955
„ plantacje	3.510
„ różne cele	690
	75.202

Kwota ŁP. 47,750.— udzielona kwucom i kibucom przeznaczona była na następujące cele:

	ŁP.
na domy mieszkalne	6.960
„ obory	4.050
„ kurniki	2.530
„ różne obiekty gospodarcze	2.250
„ krowy dojne	11.725
„ drób	1.210
„ narzędzia pracy	1.170
„ nawadnianie terenów	17.175
„ plantacje	680
	47.750

Wyżej wspomniane pożyczki udzielone były na bardzo dogodnych warunkach, mian. na okres 20 lat za oprocentowaniem 4%.

NOWE PLANY KOLONIZACYJNE. Agencja Żydowska opracowuje obecnie projekt wielkiego planu kolonizacyjnego. Projekt ten ma być definitywnie zatwierdzony na najbliższym kongresie syjonistycznym.

ROZWÓJ OSIEDLI, UTWORZONYCH PRZEZ KEREN HAJESOD. Następujące zestawienie ilustruje dobitnie rozwój dzieła kolonizacyjnego Agencji Żydowskiej:

	Spis z 1930 r.	*Spis z 1936 r.*
Ilość osiedli	30	53
Ludność	5.200	14.000
Obszar uprawny w dunamach	120.000	204.000
Obszar pod plantacje w dunamach	5.300	12.400
Obszar nawadniany w dunamach	2,600	9,200
Obszar nienawadniany w dunamach	93,000	154.000
Ilość bydła (sztuk)	3,400	6.900
Ilość owiec (sztuk)	2,700	3.200

PRZEMYSŁ

SPIS FABRYK W PALESTYNIE. Wydział dla handlu i przemysłu oraz wydział statystyczny Agencji Żydowskiej przystępują obecnie do przeprowadzenia spisu przedsiębiorstw przemysłowych i warsztatów rzemieślniczych w kraju. Spis ten ma zawierać dane dotyczące obecnej sytuacji poszczególnych gałęzi produkcji, ilość przedsiębiorstw, ilość zatrudnionych robotników, wartość produkcji rocznej, oraz rodzaje artykułów, produkowanych przez wspomniane przedsiębiorstwa. Obecny spis ma szczególne znaczenie, albowiem ostatnie wypadki w wielkiej mierze zaciążyły na życiu gospodarczym Palestyny. Zebrane dane służyć będą do oświetlenia rozmaitych zagadnień i niewątpliwie przyczynią się do przedsięwzięcia szeregu kroków, zmierzających do uzdrowienia przemysłu w Palestynie.

KREDYTY DLA PRZEMYSŁU PALESTYŃSKIEGO. Sprawa udzielania kredytu dla przemysłu palestyńskiego była niejednokrotnie poruszana na kongresach syjonistycznych i w ciągu lat była jednym z najaktualniejszych zagadnień, omawianych na naradach gospodarczych w Palestynie.

Dla rozwiązania wspomnianego zagadnienia projektowano utworzyć wielki bank przemysłowy. Projekt ten jednak nie został zrealizowany, gdyż badania wykazały, iż istniejące w kraju warunki nie dojrzały jeszcze do utworzenia takiego banku. Postanowiono natomiast istniejące luki w systemie kredytowym stopniowo wypełniać. Nie odczuwano dotychczas braku pożyczek

krótkoterminowych w kraju, natomiast zagadnienie kredytu długoterminowego (10—15 lat) dla przedsiębiorstw przemysłowych jest nadal aktualne.

Związek Przemysłowców Żydowskich w Palestynie utworzył Spółdzielczy Bank Przemysłowy celem wspierania mniejszych przedsiębiorstw przemysłowych. Anglo-Palestine-Bank wyznaczył kwotę ŁP. 25.000.— dla powyższego banku na redyskonto.

DZIAŁALNOŚĆ WYDZIAŁU PRZEMYSŁOWEGO ANGLO-PALESTINE BANK'U. Ostatnio ogłoszone zostało sprawozdanie z działalności wydziału przemysłowego Anglo-Palestine Bank'u. Wydział ten został utworzony pod koniec roku 1934. W ciągu prawie 3-letniego istnienia wydział przemysłowy przeprowadził badania w 650 fabrykach palestyńskich, które zwróciły się do banku o kredyt. Badania te zostały następnie przedstawione w specjalnie opracowanym sprawozdaniu dla komitetu doradczego, który odbył w ciągu roku 1936 — 38 posiedzeń (w 1935 roku — 7 posiedzeń). Rok 1936 był rokiem kryzysu gospodarczego i wszelkie banki za wyjątkiem Anglo Palestine Bank, ograniczyły udzielanie kredytów. Dla wydziału przemysłowego Anglo Palestine Bank'u powstały w roku ubiegłym wielkie trudności i zamiast ograniczać udzielanie kredytu wydział ten znacznie rozszerzył zasięg swej działalności, o czym świadczą następujące dane:

Ilość wniesionych podań

w roku 1936	398
przeciętnie w r. 1934/35	192

Ogólna kwota udzielonych pożyczek

do końca roku 1935	ŁP. 36,712
w roku 1936	„ 60,990
Ogółem	ŁP. 97,702

Ogólna kwota udzielonych pożyczek w r. 1936 w porównaniu z przeciętną kwotą udzielonych pożyczek w r. 1934/5 wzrosła trzykrotnie.

Do końca r. 1935 ilość fabryk, korzystających z kredytu wydziału przemysłowego Anglo Palestine Bank'u wynosiła 118, w r. 1936 — 186. Jak z powyższych danych wynika, Anglo-Palestine Bank udzielił w tym okresie fabrykom pożyczek na kwotę prawie ŁP. 100.000.—. Warto przytym zaznaczyć, iż ogólna kwota pożyczek udzielonych przez wszystkie banki w kraju fabrykom wynosiła, według szacunku. ŁP. 800.000.—. udział więc Anglo Palestine Bank'u w finansowaniu przemysłu palestyńskiego jest dość znaczny.

W roku 1937 wydział przemysłowy Anglo-Palestine Bank'u rozszerzył znacznie zasięg swej działalności.

Anglo-Palestine Bank zajmuje się poza tym szeregiem innych spraw, związanych z przemysłem palestyńskim. Przedstawiciele Banku biorą udział w stałej komisji dla spraw przemysłu, w skład której wchodzą przedstawiciele Agencji Żydowskiej Związku Przemysłowców w Palestynie oraz Spółdzielczego Banku Przemysłowego. Komisja ta zajmuje się aktualnymi zagadnieniami i opracowuje projekty, zmierzające do rozbudowy przemysłu krajowego. Ostatnio komisja dla spraw przemysłu opracowała projekt utworzenia towarzystwa eksportowego. Projekt ten ma być w najbliższym czasie zrealizowany. Obecnie opracowany jest plan rozbudowy przemysłu palestyńskiego, który będzie przedstawiony najbliższemu kongresowi syjonistycznemu.

PRZEMYSŁ METALURGICZNY. Wielkie przedsiębiorstwo metalurgiczne A. Kremenera w Mifrac-Hajfie, po pewnej przerwie znowu rozpoczęło swoją działalność. Chwilowo zatrudnionych jest 60 robotników; w najbliższych 3 miesiącach ilość robotników wzrośnie do 100. Warto zaznaczyć, że wśród robotników odlewni jest pokaźny procent osób z wyższym wykształceniem.

Fabryka otrzymała większe zamówienia od rządu palestyńskiego, a obecnie toczą się pertraktacje z tow. Irac

Petroleum Co. w sprawie dostawy większego transportu rur żelaznych.

FABRYKA CZEKOLADY „ELIT". W ostatnich miesiącach fabryka czekolady „Elit" rozszerzyła znacznie zasięg swej produkcji. Na walnym zgromadzeniu akcjonarjuszy fabryki, które odbyło się w kwietniu b. r. postanowiono podwyższyć kapitał fabryki o ŁP. 9.000.—, tak iż ma on wynieść ogółem ŁP. 25.000.—.

Fabryka „Elit" zatrudnia obecnie przeszło 200 robotników. Produkty fabryki są sprzedawane przeważnie przez przez hurtowe składy fabryczne.

Wyroby fabryki „Elit" odznaczają się swoją jakością i stopniowo wypierają wyroby cukiernicze importowane z zagranicy. Import wyrobów cukierniczych zmalał z ŁP. 62.600 w r. 1935 do ŁP. 39.400 w r. 1936 czyli o 37%. Import czekolady zmniejszył się z ŁP. 22.600 do ŁP. 18.000 czyli o 20%. Mimo, iż surowce w ostatnim roku podrożały, fabryka „Elit" nie podwyższyła cen.

PRODUKCJA ZAPAŁEK. Fabryka zapałek „Nur" przystępuje obecnie do budowy wielkich gmachów fabrycznych w Mifrac Hajfa, nad rzeką Kiszon, na obszarze 46 dunamów. Dyrekcji fabryki udało się wpłynąć na szwedzki trust zapałczany, by dla odbiorców żydowskich produkowano zapałki w specjalnym opakowaniu z napisem hebrajskim. Dla Arabów fabryka produkwać będzie zapałki w opakowaniu z napisem arabskim.

Fabyrka „Nur" w Ako zatrudnia obecnie 55 robotników żydowskich oraz stu robotników arabskich.

Zapałki egipskie, sprowadzane przez kupców arabskich do Palestyny, natrafiły na silną konkurencję ze strony fabryki „Nur", która znacznie obniżyła ceny swych wyrobów.

Należy też wspomnieć, że odbiorcy arabscy są bardzo zadowoleni z produktów fabryki „Nur" i niechętnie kupują zapałki zagraniczne.

PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH. W roku 1936 produkcja wyrobów tytoniowych w Palestynie przedstawiała się, jak następuje: papierosy — 815,196 kg., cygara — 2,142 kg., tytoń — 16,840 kg. tombak — 77,883 kg., tabaka do wąchania — 8,471 kg., Heischeh — 307 kg.

HANDEL

WZROST WYWOZU SUROWCÓW. W roku ubiegłym dał się zaznaczyć wzrost wywozu niektórych surowców z Palestyny. I tak np. eksport wełny surowej w ciągu pierwszych 11 miesięcy 1936 r. wynosił 122 tony — wartości ŁP. 5.020.—, wobec 33 ton wartości ŁP. 1.957.—, w tymże okresie 1935 r. eksport skór surowych i suszonych — ŁP. 93,177 (ŁP. 40,923), eksport odpadków metalowych — 327 ton wartości ŁP. 6,011 (136 ton wartości ŁP. 1.096).

IMPORT ARTYKUŁÓW ROLNYCH. Import z zagranicy artykułów rolnych, produkowanych również w kraju, przedstawiał się w ostatnim roku jak następuje:

		Stycz. — List.
masło, mleko, artykuły mleczarskie	ŁP.	466,587
drób żywy	„	146,724
jabłka świeże	„	129,918
winogrona	„	22,208
owoce świeże i suszone	„	96.113
marmelady i jamy	„	4,390
oliwki w marynatach	„	10,325
kartofle	„	89,966
inne warzywa	„	43,681
Ogółem	ŁP.	1,009,912

PALESTYŃSKO-SYRYJSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Import Palestyny w Syrii wzrósł znacznie w ubiegłym roku, o czym świadczy następujące zestawienie:

	ŁP. 1936	ŁP. 1935
październik	183,226	138,383
listopad	252,009	118,056
grudzień	210,896	92,852
	1937	1936
styczeń	232,188	75,806

Syria zajęła w imporcie Palestyny w styczniu 1937 r. pierwsze miejsce, drugie miejsce zajęli Niemcy z kwotą ŁP. 209,995, trzecie — Anglia — ŁP. 190,242, czwarte — Rumunia — ŁP. 119,325, piąte — Stany Zjedn. Ameryki Płnc. — ŁP. 102,199.

HANDEL ZAGRANICZNY PALESTYNY. Import Palestyny w lutym 1937 r. wyniósł ŁP. 1.363.158.—, czyli o 20,8% więcej, niż w lutym 1936 r. Eksport Palestyny w lutym b. r. wyniósł ŁP. 789,818.—, czyli 9,1% więcej aniżeli w lutym 1936 r.

Według poszczególnych pozycyj handel zagraniczny Palestyny w lutym b. r. przedstawiał się jak następuje:

	Import	Eksport
Artykuły spożywcze, trunki, tytoń	374,006	739,206
Surowce	146,919	21,849
Fabrykaty i półfabrykaty	837,266	28,603
Bydło	4,967	160
Ogółem	1,353 158	789,818

PALESTYŃSKO-TURECKIE STOSUNKI HANDLOWE. Według palestyńskich danych statystycznych import Palestyny z Turcji wynosił w r. 1936 ŁP. 276,764, eksport zaś z Palestyny do Turcji — ŁP. 53.743.

IMPORT WARZYW. Wraz ze stałym wzrostem ludności w Palestynie i wzrostem konsumcji warzyw zwiększył się znacznie import tychże artykułów do Palestyny, o czym świadczy następująca tabela:

rok	import	produkcja krajowa
	w tonach	
1932	12,082	24,371
1933	15,395	21,305
1934	19,991	36,465
1935	27,295	56,000

Z powyższego zestawienia wynika, iż prawie 1/3 zapotrzebowania rynku palestyńskiego na warzywa jest zaspakajana przez import z zagranicy.

Głównym dostawcą warzyw na rynek palestyński jest Syria. W roku 1932 import warzyw z Syrii do Palestyny wynosił 5.276 ton, stanowiąc 43% ogólnego importu warzyw, w r. 1933 — 5,858 (38%), w r. 1934 — 10,269 (51,4%), w r. 1935 — 14,035 (51,4%).

Powodzenie warzyw syryjskich na rynku palestyńskim tłumaczy się tym że:

1) artykuły importowe z Syrii do Palestyny nie podlegają ocleniu,

2) lepsze warunki uprawy, (większa ilość wody i łatwość jej utrzymania) tańszy nawóz,

3) niskie płace robocze z powodu niskiego standardu życiowego.

Import warzyw z Syrii do Palestyny nosi charakter dumpingu socjalnego.

UPRAWA KARTOFLI. Uprawa kartofli w Palestynie rozwija się w ostatnich latach szczególnie dzięki ochronie celnej w okresie zbiorów od kwietnia do połowy lipca. Rząd palestyński sprzedał fellachom i kolonistom na dogodnych warunkach 250 ton sadzonek kartofli. Zbiór kartofli w Palestynie w ostatnich latach przedtsawia się jak następuje:

1931	821	ton
1932	1.018	„
1933	2.500	„
1934	3.000	„
1935	6,500	„

IMPORT KARTOFLI. Import kartofli do Palestyny w ostatnich latach przedstawiał się jak następuje:

rok	tony	indeks
1932	7,780	100
1933	9,753	125
1034	12,349	158
1935	15,774	202

Import kartofli z Syrii do Palestyny wzrasta stale. I tak w roku 1932 wynosił on 1.854 ton, stanowiąc 23,8% ogólnego importu kartofli do Palestyny, w r. 1933 — 2.023 (20,7%), w r. 1934 — 3.478 (28,2%), w r. 1935 — 4,400 (28,4%).

ILOŚĆ PROTESTOWANYCH WEKSLI W PIERWSZYM KWARTALE 1937 R. W pierwszych 3 miesiącach b. r. ilość protestowanych weksli w 4 największych miastach Palestyny wynosiła 1.843 wobec 2.763 w tymże okresie roku ubiegłego.

PIERWSZA WYSTAWA PRZEMYSŁOWA W HAJFIE. Obecnie prowadzone są przygotowania otwarcia pierwszej wystawy przemysłowej na terenach Makabi w Hajfie. „Igud Lemaan Toceret Haarec" i Związek Przemysłowców Żydowskich w Palestynie patronują tej wystawie.

RUCH BUDOWLANY

RUCH BUDOWLANY W HAJFIE. W r. 1936 wybudowano w zatoce hajfskiej 495 nowych domów, na Hadar-Hakarmel i na Har-Hakarmel — 215 domów. W roku 1937 przewidziana jest budowa w zatoce hajfskiej 650 domów, kosztem ŁP. 300.000.—.

TOWARZYSTWO „BATEJ KFAR". Towarzystwo to utworzone z kapitałem ŁP. 35.000.— ma na celu budowanie domów mieszkalnych dla robotników w osiedlach rolnych. Dotychczas towarzystwo „Batej Kfar" udzieliło pożyczek na wybudowanie 253 domów w 8 koloniach i 4 domów w 2 kibucach.

Agencja Żydowska bierze udział w towarzystwie z kapitałem ŁP. 5.000.—.

FINANSE I BANKOWOŚĆ

ROZWÓJ PALESTYŃSKIEGO BANKU PRZEMYSŁOWEGO. Ostatnio ogłoszone zostało sprawozdanie z działalności Palestyńskiego Banku Przemysłowego. Według tego sprawozdania wynika, iż bank ten w r. 1936 wykazał pomyślny rozwój. Ilość członków wzrosła z 264 w końcu 1935 r. do 397 w końcu 1936 r. Kapitał banku wzrósł o ŁP. 3.000.— i wynosi obecnie ŁP. 384.—. Depozyty w banku wzrosły trzykrotnie, przyczym należy zaznaczyć, iż są one przyjmowane wyłącznie od członków i od instytucyj, ściśle z bankiem współpracujących.

DEFICYT RZĄDU PALESTYŃSKIEGO. W roku budżetowym 1936/37 deficyt rządu palestyńskiego wynosił ŁP. 1.369.598. Od 1 kwietnia 1936 r. do dnia 31 marca 1937 r. dochody rządu palestyńskiego wynosiły ŁP. 4.620.055, a wydatki ŁP. 5.989.653. Rezerwy kasowe rządu palestyńskiego zmniejszyły się przeto z ŁP. 6.267.810 do ŁP. 4.898.212. Główną przyczyną powstania deficytu był wzrost wydatków na utrzymanie wojska angielskiego w okresie rozruchów.

OBIEG PIENIĘŻNY. Obieg pieniężny w Palestynie na dzień 1 maja b. r. wynosił ŁP. 5.446.000.—, był za tym o 3,2% mniejszy, niż w dniu 1 kwietnia b. r. (ŁP. 5,626.000.— oraz o 12,3% mniejszy niż w dniu 1 maja 1936 (ŁP. 6,211.000).

BANK LECHAKLAUT IWRIT. Bank ten utworzony został w r. 1936 z kapitałem ŁP. 30.000 przy współudziale Agencji Żydowskiej oraz Anglo Palestine Bank. Bank ten rozpoczął swoją działalność w roku bieżącym i rozdzielił pożyczki na ogólną kwotę ŁP. 20.000. Z pożyczek korzystali przeważnie właściciele pardesów dla celów rozbudowy gospodarstw cytrusowych.

„BANK MERKAZI LEMOSDOT SZITUFIIM". W r. 1935 podwyższony został kapitał Banku do ŁP. 150.000.—,

przy czym ŁP. 250.000.—, stanowiły pożyczki krótkoterminowe.

KOMUNIKACJA

ŚWIĘTO PORTU TEL-AWIWSKIEGO. W dniu 19 maja b. r. odbyły się w Tel-Awiwie wielkie uroczystości poświęcone rocznicy rozpoczęcia budowy portu tel-awiwskiego. W uroczystościach tych brały udział tysiączne tłumy, przedstawiciele rozmaitych instytucyj gospodarczych oraz przywódcy Jiszuwu. W przemówieniach podkreślono wielkie znaczenie nowo-powstałego portu w dziele odbudowy kraju.

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTWA „OCAR MIFAL HAJAM". Towarzystwo dla rozbudowy portu tel-awiwskiego „Ocar Mifal Hajam" zebrało dotychczas kwotę ŁP. 114.654, w tym ŁP. 94.000 od akcjonariuszy, resztę od instytucyj Iszuwu.

Obecnie towarzystwo przystępuje do wydania nowej serii akcyj na kwotę ogólną ŁP. 150.000.—. Budowa linii kolejowej i magazynów portowych kosztowała ŁP. 150.000. Poza tym towarzystwo wydało większe kwoty na budowę rozmaitych urządzeń portowych, na przeprowadzenie propagandy wśród kupiectwa, na przeprowadzenia pomiarów terenu, na opracowanie planów i na utrzymanie fachowców sprowadzonych z Londynu i z Aleksandrii. Na utrzymanie bezpieczeństwa w okresie rozruchów w Palestynie, towarzystwo „Ocar Mifal Hajam" wydało ŁP. 2.000.—.

DZIAŁALNOŚĆ PALESTYŃSKIEJ LIGI MORSKIEJ. Na ogólnym zebraniu palestyńskiej Ligi Morskiej, które odbyło się ostatnio w Tel-Awiwie, dyrektor towarzystwa „Prika" p. Zew-Hajam zobrazował dotychczasową działalność Ligi oraz rozwój portu tel-awiwskiego. M. in. powiedział: Przed 11 miesiącami wyładunek w porcie tel-awiwskim wynosił 20 ton dziennie, a obecnie wyładunek i załadunek wynoszą 1.000 ton dziennie. Zdolność wyładunkowa portu tel-awiwskiego wynosi w chwili obecnej 2/3 zdolności portu jafskiego i 1/2 zdolności portu hajfskiego.

500 robotników żydowskich znalazło stałe zatrudnienie w porcie tel-awiwskim. Ostatnio i wielkie okręty państw zachodnio-europejskich zawijają do Tel-Awiwu.

Palestyńska Liga Morska przystępuje obecnie do przeprowadzenia na terenie Palestyny wielkiej akcji propagandowej na rzecz rozwoju żydowskiej floty. Akcja ta ma być następnie również przeprowadzona i w krajach diaspory.

PRACA

ZATRUDNIENIE ROBOTNIKÓW MIEJSKICH W KOLONIACH. Histadrut Haowdim rozpoczęło obecnie akcję w kierunku zatrudnienia bezrobotnych robotników miejskich na koloniach. Akcja ta dała już pomyślne rezultaty.

MIASTA

DOCHODY MAGISTRATU M. HAJFY. Czysty zysk magistratu w roku budżetowym 1936/37 wyniósł ŁP. 18.632.

SUBWENCJA RZĄDU PALESTYŃSKIEGO DLA MAGISTRATU M. JEROZOLIMY. Rząd palestyński wyznaczył na rok budżetowy 1937/1938 sumę w kwocie ŁP. 22.000 jako subwencję dla magistratu m. Jerozolimy. W roku budżetowym 1936/37 subwencja rządu palestyńskiego dla Jerozolimy w wysokości ŁP. 25.000 nie została wypłacona na skutek wybuchu rozruchów.

BUDŻET MIASTA TEL-AWIWU. Rada Miejska Tel-Awiwu zatwierdziła budżet miasta na rok 1936/37. Budżet ten przewiduje po stronie dochodów ŁP. 550.000, po stronie rozchodów ŁP. 525.000.—.

IMIGRACJA

IMIGRACJA DO PALESTYNY W PIERWSZYM KWARTALE 1937 R. Ilość emigrantów, przybyłych do Palestyny drogą morską w pierwszych 3 miesiącach 1937 r. wynosiła 2.852. Poza tym przybyło drogą lądową 99

imigrantów. Ilość turystów, która zalegalizowała swój pobyt we wspomnianym okresie wynosiła 215. Imigracja żydowska w pierwszych trzech miesiącach 1937 r. w porównaniu z tymi miesiącami w latach ubiegłych przedstawiała się jak następuje:

	1935	*1936*	*1937*
styczeń	3.687	2.094	783
luty	4.974	2.273	948
marzec	6.559	3.646	1.121
	15.220	8.013	2.852

Wśród przybyłych w pierwszym kwartale 1937 r. było 51,5% mężczyzn oraz 48,5% kobiet. Wśród mężczyzn było 17,5% kawalerów, 20,3% żonatych, oraz 13,7% chłopców. Wśród kobiet było 5,4% niezamężnych, 34,3% mężatek, oraz 10,8% dziewcząt.

Według przynależności państwowej imigracja w pierwszych 3 miesiącach 1937 r. przedstawiała się jak następuje: Polska — 1.024, Niemcy — 606, Jemen— 246, Z. S. R. R. — 165, Rumunia — 94, Łotwa — 59, Litwa — 55, Stany Zjedn. Am. Płn. — 45, Austria — 40, Czechosłowacja — 26, Grecja — 17, Holandia — 13, Anglia — 11, Bułgaria — 10, Francja — 9, Szwajcaria — 8, Jugosławia — 8, Indie — 6, Italia — 6, Gdańsk — 3, Kanada — 2, Kuba — 2, Afryka Płd. — 2, Syria — 1, Różne — 249.

ROZWÓJ TOWARZYSTWA UBEZPIECZENIOWEGO „SYJON". Towarzystwo ubezpieczeniowe „Syjon", które utworzone zostało w r. 1935, napotykało w pierwszym okresie swego istnienia na szereg trudności, albowiem kraj znajdował się pod znakiem wojny włosko-abisyńskiej, a następnie rozpoczęły się sabotaż i terror arabski. Mimo ciężkiej sytuacji w kraju towarzystwo „Syjon" wykazało pomyślny rozwój. Kapitał zarejestrowany wzrósł do ŁP. 60.000, przyczym kapitał wpłacony wynosi obecnie ŁP. 31.000.—. Obecnie toczą się pertraktacje w sprawie dalszego powiększenia kapitału i reorganizacji dyrekcji towarzystwa. Towarzystwo „Syjon" jest związane z towarzystwem ubezpieczeniowym „Lloyds" w Londynie jak również z szwajcarskim towarzystwem ubezpieczeniowym. „Schweizerische Rückversicherungsgesellschaft".

W związku z rozszerzeniem działalności towarzystwa, został powołany na stanowisko naczelnego dyrektora. inż. A. Kucenok, który był dotychczas dyrektorem naczelnym palestyńskiego towarzystwa ubezpieczeniowego „Palestine General Insurance Company Company Ltd."

RÓŻNE

* W roku szkolnym 1935/36 ilość uczniów w szkołach palestyńskich wynosiła 118.746, w tym 52.326 uczniów żydowskich (44%), 45,942 uczniów mahometan (38,9%), 19,766 uczniów chrześcijan (16,5%), i 712 innych wyznań (0,6%).

* Wysoki Komisarz sir Artur Wauchope odbył ostatnio szereg podróży inspekcyjnych po kraju, zwiedził też niektóre kolonie żydowskie.

* Nowy sekretarz generalny rządu palestyńskiego, p. Beterseil, rozjeżdża po kraju, gdzie bada obecną sytuację zarówno gospodarczą jak i polityczną. M. in. zwiedził on port hajfski, sądy w Hajfie, dyrekcję kolei oraz gminę i instytucje żydowskie, m. Tel-Awiw, port Tel-awiwski i Safed.

* Dyrektor Departamentu Cła, Akcyz i Handlu, P. Stead zwiedził ostatnio port tel-awiwski i jafski. W portach tych odbył p. Stead konferencje z przedstawicielami kupiectwa.

* Departament Zdrowia rządu palestyńskiego przystępuje obecnie do budowy wielkiego szpitala w Hajfie. Szpital ten będzie wybudowany w Bat-Galim. Koszty wyniosą ŁP. 100.000.—, przy czym zatrudnionych będzie 50% robotników żydowskich.

* W Tel-Awiwie utworzona została wystawa nowoczesnej sztuki belgijskiej pod protektoratem Ministerstwa Sztuki w Brukseli.

SYRIA

PRODUKCJA KONSERW. Tow. „Société Syrienne des Conserves“ produkowało w r. 1936—200 ton konserw z brzoskwiń, 22 tony innych konserw owocowych, 220 ton pomidorów, i 120 ton innych warzyw. Fabryka zużyła na ten cel 56.250 kg. cukru. Wspomniane przedsiębiorstwo wypłaca obecnie akcjonariuszom 10% dywidendy.

UTWORZENIE RAFINERII CUKRU W HOMS. Według doniesień prasy syryjskiej grupa kapitalistów z Syrii i Libanu przystępuje obecnie do utworzenia rafinerii cukru w Homs. Założone zostało towarzystwo akcyjne z kapitałem ŁLS. 75.000.—.

SYRIA PROTESTUJE PRZECIWKO UCHWAŁOM KOMISJI RZECZOZNAWCÓW. Delegacja francuska w Genewie otrzymała depeszę od Dżamil Murdama, premiera rządu syryjskiego. W depeszy tej premier syryjski protestuje przeciwko uchwałom Komisji Rzeczoznawców Ligi Narodów, które, zdaniem jego, ograniczają suwerenność Syrii.

TURCJA

WZROST WPŁYWÓW TURECKICH W KRAJACH MUZUŁMAŃSKICH. Pisma zagraniczne podkreślają wielkie znaczenie układu 4 państw muzułmańskich, który ma być podpisany w najbliższym czasie. Układ ten, który mają podpisać Turcja, Iran, Irak i Afganistan, stanowić będzie przełom w nastawieniu państw muzułmańskich i niewątpliwie zmieni całkowicie konstelację polityczną Bliskiego Wschodu. Układ ten, zainicjowany przez Turcję, przyczyni się do wzrostu wpływów tureckich, które po wojnie światowej prawie że się nie dały odczuć.

EKSPORT OWOCÓW CYTRUSOWYCH. W roku bieżącym eksport owoców cytrusowych z Turcji wyniósł 1.150.000 skrzyń. Głównymi odbiorcami byli Niemcy i Rosja.

IRAK

PREMIER RZĄDU IRASKIEGO PRZECIWKO PODZIAŁOWI PALESTYNY. Premier rządu iraskiego udzielił wywiadu korespondentowi „Islamii“ w Bagdadzie o obecnej sytuacji politycznej w świecie arabskim. M. i. omówił on również zagadnienie palestyńskie. W sprawie podziału Palestyny premier iraski oświadczył, iż zrealizowanie tego projektu wytworzy sytuację katastrofalną, dlatego też uczyni wszelkie starania, by został on zaniechany.

DWIE ORIENTACJE POLITYCZNE IRAKU. W chwili obecnej walczą na terenie państwa iraskiego 2 główne orientacje polityczne, a mianowicie: orientacja angielska, pod wpływem której doszło do ugody między Irakiem, Transjordanią, Saudią i Jemenem, oraz orientacja turecka, która wzrosła ostatnio po rewolucji w Iraku, zmierzająca do przyjaźni i ścisłej współpracy z Turcją.

CYPR

EKSPORT POMARAŃCZY. Załadunek pomarańczy w porcie Famagusta w bieżącym sezonie wynosił 220.000 skrzyń, czyli o 50.000 skrzyń więcej, niż w sezonie ubiegłym.

NOWE PRZEDSIĘBIORSTWO PRZEMYSŁOWE W LIMASSOL. Pod nazwą „Schisa Gum Company“ powstało towarzystwo akcyjne z kapitałem Ł. 6,400.—. Przedsiębiorstwo to ma na celu produkowanie rozmaitych artykułów z nasion chleba świętojańskiego.

SAUDIA

SAUDIA A KONFLIKT SYRYJSKO-TURECKI. Król Ibn-Saud wysłał depeszę do delegacji francuskiej w Genewie, w której wyraża podziękowanie za sympatię, wykazaną przez Francję Syrii w konflikcie syryjsko-tureckim.

S T A T Y S T Y K A

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

(wg danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w marcu 1937 r. w porównaniu z tymże okresem 1936 r.

Kraje	Marzec 1936			Marzec 1937		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotvch					
Palestyna	1,529	537	— 992	1,099	1,081	— 18
Egipt	1,138	285	— 853	1,838	470	—1,368
Syria	5	91	+ 87	—	251	+ 251
Iran	139	172	+ 33	153	1,222	+1,069
Turcja	227	287	+ 60	918	74	— 844
Cypr	—	14	+ 14	9	2	— 7
Irak	—	8	+ 8	11	40	+ 29

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń—marzec 1937 r. w porównaniu z tymże okresem 1936 r.

Kraje	Styczeń-Marzec 1936 r.			Styczeń-Marzec 1937 r.		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	4.127	1,911	—2,216	2,645	2,648	+ 3
Egipt	4,689	1,409	—3,280	4,495	1,340	—3,155
Syria	5	321	+ 316	—	488	+ 488
Iran	270	660	+ 390	236	2 505	+2,269
Turcja	794	448	— 346	2,774	208	—2,766
Cypr	31	70	+ 39	33	6	— 27
Irak	—	100	+ 100	17	1,604	+1,587

Handel zagraniczny Palestyny

(wg. danych Palestine Commercial Bulletin).

Handel zagraniczny Palestyny w roku 1936 w porównaniu z rokiem 1935.

	rok 1935	rok 1936
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	18,375,393	14,136,513
w tym towarów	17,853.493	13,979,023
Wywóz ogółem	4,681,990	3,876,440
w tym towarów	4,215,486	3,625,233
Reeksport	300,671	642,293
Tranzyt	481.959	320,754

Przywóz do Palestyny głównych artykułów w roku 1936 w porównaniu z rokiem 1935.

	rok 1935		rok 1936	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Ryż	179,191	193,204	179,456	162,369
Pszenica	178,924	117,428	215.362	205.454
Mąka pszenna	337,867	348,950	306,295	352,727
Bydło (sztuk)	28,535	296,990	32,660	332,763
Drób (sztuk)	1,764,614	133,479	1,919,820	161,741
Cukier	269,604	206,829	264,662	195,155
Kartofle	157,743	97,208	176,039	105,266
Żelazo w sztabach i prętach	870,820	614,407	361,880	289,707
Rury żelazne, żeliwne	307,740	441.092		
Drzewo budulcowe m³	207,047	500,137	90,036	202.569
Drzewo na skrz. pom. m³	105,500	358,776	74,855	257,081
Dykty	48,567	87,933	31,947	60,389
Tkaniny bawełniane				
szare	9,909	71,931	5,928	40,731
bielone	8,345	106,018	4,995	58,868
farb. i druk.	21,491	351,293	14,049	206,297
Tkaniny wełniane	4,864	289,757	2,880	180,252
„ z czyst. jedw.	289	23,254	109	9,431
„ z sztuczn. jedw.	3,934	139.364	2,555	84,570
Benzyna (litrów)	52,610,370	275,209	45,399,579	209,265
Nafta (litrów)	57,589,808	199.494	59,601,936	189,230
Automobile (sztuk)	1,844	277,150	638	102,657

Wywóz z Palestyny głównych artykułów w roku 1936 w porównaniu z rokiem 1935.

	rok 1935		rok 1936	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Pomarańcze (skrzynek)	6,878,911	3,130,960	5,714,969	2,484,853
Grejpfruty (skrzynek)	888,793	375,965	878,161	306,670
Cytryny (skrzynek)	31,376	18,201	67,020	34,577
Skóry surowe i suszone	13,342	43,466	23,316	108,524
Jelita	1,149	24,531	1,346	17,943
Wino (litrów)	737,698	20,551	729,557	20,000
Oliwa jadalna	4,818	32,787	3,828	26,223
Sezam	9,823	16,827	2,334	4,877
Migdały	517	2,278	409	2,875
Cement	9,840	2,650	5,080	765
Pończochy i skarpetki (tuz.)	30,647	11,095	18,168	7,533
Mydło do prania	26.360	77,897	18,215	52,091
Zęby sztuczne	—	33,762	—	32,200

Handel zagraniczny Palestyny według krajów w roku 1936 w porównaniu z rokiem 1935.

	rok 1935				rok 1936			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt
	w funtach palestyńskich							
W. Brytania	3,212,378	2,553,986	25,737	150,866	2,775,912	1,970,359	44,849	123797
Niemcy	2,197,144	250.909	10,701	28,403	2,039,566	131,022	17,294	10,083
Francja	350,103	89,769	3,069	20,159	213,756	47,517	4,727	3,246
Czechosłow.	667,536	49,685	1,239	22,229	421.385	52,612	3,837	16,386
Belgia	718,596	77,841	3,006	23,240	381,909	67,167	5,832	4,018
Włochy	449,446	22,679	4,064	29,877	85,763	2,788	4,072	4,403
Holandia	272,136	185,438	2,798	1,324	227,002	198,956	7,456	558
Szwecja	227,850	54,374	2,185	1,116	97,824	125,560	4,014	1,491
Rumunia	1,208,204	92,219	688	120	1.067,859	72,022	2,693	500
Egipt	594,378	77,402	142375	22,551	514,111	62,964	423696	28,671
Syria	1,310,363	302,988	56,923	778	1,401,484	310,248	531887	251
Irak	219,776	7,070	10,993	6,152	156,172	5,895	9,023	1,084
Iran	136,276	414	2,313	1,729	177,749	1.289	1,977	1,240
Turcja	338,807	6,646	236	2,797	267,764	53,743	2,030	2,268
Arabia	4,032	1,199	235	14	7,490	857	394	113
Polska	778,789	122,245	3,168	2,342	428,779	136,406	4,995	2,203

Ruch ludności w Palestynie

(wg. danych „Palestine Gazette")

Ogólna ilość przybyłych i opuszczających Palestynę w styczniu 1937 r. w porównaniu z tymże okresem 1936 r.

	Styczeń 1936		Styczeń 1937	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Przybyli				
a) Imigranci	2,316	2,170	918	801
b) Powracający po nieobecności pow. jednego roku	93	50	73	40
c) Powracający po nieobecności do jednego roku	3,378	1,077	4,252	1,250
d) Turyści przybyli	4,125	1,098	4,278	819
e) Turyści tranzytem	464	38	741	43
Ogółem	10,376	4,433	10,262	2,953
Wyjechali				
f) Opuszczający kraj na okr. pow. jednego roku	73	53	59	45
g) Opuszczający kraj na okres do jednego roku	3,845	1,356	5,030	1,407
h) Turyści wyjeżdżający	3,755	1,115	3,915	701
i) Turyści tranzytem	460	44	746	41
Ogółem	8,133	2,568	9,750	2,194

b) Podział imigrantów według płci.

	Styczeń 1936				Styczeń 1937			
	Mężcz.	Kobiet	Chłop. do lat 15	Dziewcz. do lat 15	Mężcz.	Kobiet	Chłop. do lat 15	Dziewcz. do lat 15
Imigranci ogółem	865	1,030	214	207	347	348	115	108
w tym Żydzi	815	973	197	185	292	305	107	97
Turyści zalegalizowani jako imigranci	149	140	24	25	41	42	8	3
w tym Żydzi	99	121	22	20	36	36	4	1
Ogólna ilość zarejestrowanych imigrantów.	1,014	1,170	238	232	388	390	123	111
w tym Żydzi	914	1,094	219	205	328	341	111	89

c) Kategorie imigrantów

	Styczeń 1936				Styczeń 1937			
	Imigranci		Tur. zalegal.		Imigranci		Tur. zalegal.	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
A (I) Kapitaliści (ŁP 1000 i wyżej)	298	297	93	87	89	88	26	26
A (I)$_2$ Członkowie rodzin A (I)	334	333	73	66	79	79	7	7
A (II) Wolne zawody (ŁP. 500)	—	—	—	—	—	—	—	—
A (II)$_2$ Członk. rodz. A (II)	—	—	—	—	—	—	—	—
A (III) Rzemieślnicy (ŁP. 250)	19	19	—	—	4	4	—	—
A (III)$_2$ Członk. rodzin A (III)	40	40	—	—	3	3	—	—
A (IV) Osoby z min. dochodem ŁP. 4.—	12	9	1	1	3	3	—	—
A (V) Osoby z kapitałem ŁP. 500.	—	—	—	—	—	—	-	—
	—	—	—	—	—	—	—	—
A (V)$_2$ 2 Czł. rodz. A (V)	1	—	—	—	23	23	—	—
B (I) Sieroty	29	19	3	1	13	5	1	—
B (II) Duchowieństwo	53	48	—	—	7	7	—	—
B (II)$_2$ Członk. rodz. B (II,	121	117	3	3	53	52	4	4
B (III) Studenci	305	293	24	12	100	99	11	7
C (I) Robotnicy	193	193	2	2	160	160	2	—
C (I)$_2$ Członk. rodz. C (I)								
D Członkowie rodzin mieszkańców Palestyny	860	802	99	89	316	278	43	33
K. Osoby nie podlegające ustawie imigracyjnej	51	—	39	1	68	—	—	—

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.

Redaktor odpowiedzialny: P. WASSERMAN

Wydawca: POLSKO-PALESTYŃSKA IZBA HANDLOWA

Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.